

ELÄKE

Lasse Laatunen:
Eläke-
porrastettava
työhistorian
perusteella
Sivut 8-9

ELÄKE

Markku Salomaa:
Raha-
porkkana
ei riitä
pitkiin
työuriin.
Sivut 12-13

TALOUS

Tekesin Pirjo Kyläkoski
uskoo
viennin
tiikerihyppyyn.
Sivut 28-29

EU

STTK:n
Eurovaali-
kiertue
starttaa.
Sivu 24

Toimihenkilökeskusjärjestö
STTK:n lehti

3 | 2009

sttk lehti

Jukka
Rantala:

**ELÄKEJÄRJESTELMÄ
KESTÄÄ
TALOUSKRIISIN.**

Sivut 6-7

sttklehti

STTK-lehti
Toimihenkilökeskusjärjestö
STTK-järjestölehti
34. vuosikerta

Julkaisija
STTK ry

Päätöimittaja,
toimitussihteeri
Marja-Liisa Rajakangas

Toimitus
Käyntiosoite
Mikonkatu 8 A, 6. kerros
Postiosoite
PL 421, 00100 Helsinki

Puhelin
(09) 13 15 21

Telefax
(09) 652 367

Internet
www.sttk.fi

E-Mail
STTK:n toimiston henkilöstö:
etunimi.sukunimi@sttk.fi

STTK-lehden posti:
marja-liisa.rajakangas@sttk.fi

Ilmoitukset
Kaupalliset ilmoitukset,
myynti, trafiikki ja laskutus:
toimitussihteeri
Marja-Liisa Rajakangas

Osoitteenmuutokset
Osoitteenmuutokset tulee
tehdä kirjallisesti omaan
jäsenliittoon – Ei keskus-
järjestöön eikä lehden
toimitukseen.

Ulkoasu
Workshop Päiviä Oy

Taitto
Hansaprint: Ilkka Eskola

Painopaikka
HANSAPRINT 2009 /
STTK09_03
Painos 40 000

Lehden paperi
GalerieFine Silk 70g

Kannen kuva
ETK:n johtaja Jukka Rantala
Kuva: Eija Hiltunen
Ilmestymis- ja
aineistoaiakataulu
Numero 4/2009
Aineisto 8.5.2009
Ilmestyy 25.5.2009
ISSN 1237-9921

” Eivät ihmiset rahan takia jatka työelämässä. Tärkeämpää on, miten työt on järjestetty. Myös työn määrä vaikuttaa. Ei siihen auta eläkejärjestelmän kannustin tai keppi, miten ihmiset pysyvät töissä.”

STTK:n edunvalvontajohtaja
Markku Salomaa.
Sivut 12-13

REMES

2 Pääkirjoitus.

4 Lyhyesti.

6 Jukka Rantala uskoo harkittuihin eläkemutoksiin.

Eläkejärjestelmä kestää talouskriisin, hän vakuuttaa.

8 Laatonen haaveilee työuraan sidotusta eläkkeestä.

STTK sanoo ei.

10 Eläkkeiden ABC.

11 Päätöimittajan kolumni.

12 STTK:n eläkeasiantuntija uskoo työviihtyvyyteen.

Pakkokeinoilla kukaan ei jaksaa työelämässä.

14 Raija duunaa vielä 72-vuotiaana!

16 Missä suomalaiset ovat hyviä?

Ainakin tutkimisessa.

18 Taantumapaikkakunnilla yllättäen hyvä toimihenkilöiden työllisyys.

Synkimmät visiot eivät ole toteutuneet.

20 Ukin työllisyystilanne valoisampi.

Synkkien vuosien jälkeen toivoa näkyvissä.

22 Tätä mieltä STTK.

23 STTK-ammattilainen

Lomittaja on paras-hankkeen mannekiini.

24 Eurooppa menestyy –kiertue etsii reseptejä hyvään Eurooppaan.

25 Puun ja kuoren välissä.

26 EU Nyt.

Hehkulamput saavat jäädä.

27 Kuuma kysymys.

Miksi poliitikot pyytelevät anteeksi?

28 Talous.

30 Kirjahyllystä.

31 Ristikko.

Ei aina käy niin kuin haaveillaan

Liittokierros kuopsuttelee lähtötelineissään. Voi olla, että jo piankin tiedämme, mitä esimerkiksi teknologiateollisuuden palkkaneuvotteluissa saadaan aikaan. Enin osa sopimusneuvotteluista loppurutistuksineen kuitenkin jäänee kesälomien jälkeiseen aikaan.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK piti loppuun saakka kiinni siitä, että mitään keskitettyyn sopimiseen tuoksahtavaakaan ei enää nähdä. Siinä ei paljon painanut, että pää- ja valtiovarainministeri vielä hiljattain lähes epätoivoisesti viestittivät palkkaneuvotteluihin koordinaatiota ja malttia – jonkinlaista keskitettyä sopimista - yhtenä keinona avittaa Suomen uutta nousua taantumasta taittuessa.

Koordinaatiota ja malttia haikailee EK:kin, mutta liittokierroksella se on vaikea tavoite. Se voi loppujen lopuksi jäädä jopa haaveeksi. Liitot ovat vastuussa jäsenilleen. Jäsenlupaus palkkojen osalta on se, mitä käteen jää. Perinteisesti se on ollut palkan korotus.

Voi olla, että lama ja kriisitietoisuuden lisääntyminen sekä kuntatalouden vaikeudet luovat suhteellisen matalan palkkatason joka alalle. Mutta EK:n soisi tiedostavan, että heidän toivomuskaivoon heittämillään lanteilla jos kohta julkisella ärhentelylläkään palkkamaltilta ei synny. Vaikea on myös ymmärtää työntekijien viestejä siitä, että vientisektori määrittäisi muiden alojen palkkoja tai että esimerkiksi julkisen sektorin pitäisi tyytyä siihen, mitä vientiteollisuuden kuormasta tippuu.

Jos edes tippuu. |

Tapetilla

Sikamaista suhteellisuudentajua

■ Saimmepahan taas syyn hysterisoiutua: Meksikossa jylläävä sikainfluenssa on saanut suomalaiset varpaillen.

Edellinen levotonta verta herättänyt tauti oli muistaakseni lintuinfluenssa. Sitä ennen kohkattiin SARSista. Lisäksi on ollut hullun lehmän tautia ja pernaruton pelkoa.

Yhtään tartuntaa ei Suomessa ole ollut. Olisiko nyt aika pitää suhteellisuudentajua korostava kriisipalaveri joka kodissa ja työpaikalla, jotta Tamiflu-varastot eivät turhaan hupenisi? (mlr)

Rakennusalat STTK vaatii talousrikosten torjuntaan lisää resursseja

■ Talouskriisin seurauksena rakennusalan työttömyys kasvaa ennätyksellisen nopeasti. Samalla epäterve kilpailu lisääntyy. Jo nyt on nähtävissä suunnittelu- ja urakkahintojen tuntuva putoaminen. Hintojen pudotessa yritykset joutuvat miettimään kustannusten leikkauksia ja yhä useammat yrittäjät turvautuvat harmaan talouden keinoihin taloudellisen kannattavuuden säilyttämiseksi.

Epäselvät työsuhteet ja kuittikauppa ovat arkipäivää. Samalla tuomioistuimet ovat tukkuneet talousrikoksista.

- Tiedämme myös, että työmailla työskentelevät rakennusalan toimihenkilöt joutuvat oman työnsä ohessa käyttämään yhä enemmän aikaa selvittäessään esimerkiksi aliurakoitsijoiden ennakkoverotodistuksia ja työluovia. Odotettu tilaajavastuulaki ei ole tuonut ainakaan toimihenkilöiden työmäärään helpotusta, vaan he joutuvat toimimaan sietokykyänsä rajoilla kiristyvän taloustilanteen ja kasvaneen työmäärän vuoksi, arvioi Rakennusalat STTK kannanotossaan.

Yritysten on kuitenkin aina hoidettava tilaajavastuulain veloitteet vastuullisesti ja tehokkaasti.

- Resursseja on nyt helppo irrottaa lain valvontaan rakennusliikkeiden lomauttaessa henkilökuntaa. Lomautusten sijaan osa toimihenkilöistä voitaisiin työllistää tehtävissä tilaajavastuulain valvonassa, Rakennusalat STTK esittää.

Rakennusalat STTK vetoaa, että valtion toimesta kiinnitetään viipymättä huomiota valvontaviranomaisten resursseihin. Tämä edellyttää valvontaresurssien tuntuva lisäämistä. Näin saatava nopea apu pienentää talousrikosten määrää ja vapauttaa työmaiden toimihenkilöiden resurssit tuottavaan työhön.

Rakennusalat STTK uskoo, että lisättyjen valvontaresurssien kulut saadaan nopeasti takaisin harmaan talouden vähenemisen myötä. Samalla on huomioitava, että työsuojelupiirin kapasiteettia hoitaa veloitteitaan ei voida laskea valtion tuottavuusohjelman seurauksena.

Rakennusalat STTK on rakennusala toimivien STTK-laisten liittojen elinkeinopoliittinen yhteistyöryhmä. Se kokoaa alalla toimivat liitot yhteistyöhön ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Neuvottelukunnan muodostavat Rakennusinsinöörit ja –arkkitehdit RIA, Toimihenkilöunioni sekä Palkansaajajärjestö Pardia.

Kirsi Kovanen VvL:n uudeksi toiminnanjohtajaksi

■ Vakuutusväen Liiton edustajisto on valinnut liiton uudeksi toiminnanjohtajaksi liiton nykyisen neuvottelupäällikön **Kirsi Kovanen** (kuvassa), 44. Hän aloittaa liiton johdossa syyskuussa. VvL:n nykyinen toiminnanjohtaja **Sirpa Spoljaric** siirtyy eläkkeelle syyskuun lopussa.

Lähtötulevaisuuden suurimmiksi haasteiksi Kovanen mainitsee työehtosopimustoiminnan kehittämisen ja siinä erityisesti palkkakeskustelu-mallin työstämisen.

Edustajiston kevätkokouksessa keskustelujen painopisteenä olivat tulevat työehtosopimusneuvottelut, jotka alkavat viimeistään kesäkuussa.

Tuulikki Holopainen

Leila Lehtomäki Suomen Terveydenhoitajaliiton puheenjohtajaksi

■ Suomen Terveydenhoitajaliitto valitsi liittokokouksessaan uudeksi puheenjohtajaksi **Leila Lehtomäen** Tampereelta. Tehtävänsä hänet valittiin nelivuotiskaudeksi.

Lehtomäki on aiemmin toiminut muun muassa yliopettajana Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa ja UKK-instituutin tutkijana. Lehtomäen väitöskirjatyö, valtakunnallisten suositusten toimeenpano terveyskeskuksessa, on esitarkastuksessa tällä hetkellä.

Lehtomäki valittiin vakavaan sairauteen menehtyneen Eeva-Liisa Urjanheimon työn jatkajaksi.

ERTO: Tiedon irtisanomisuhka perusteeton

■ Toimihenkilöliitto ERTO pitää tietotekniikan palveluyritys Tiedon irtisanomista voittoa perusteettomana. Tiedon osavuosikatsauksesta ei löydy tukea yrityksen tavoitteelle irtisanoa Suomessa 300 työntekijää.

- Yrityksen liikevaihto laski ja liikevoitto hiipui, mutta ilman kertaluonteisia kuluja liikevoiton laskua ei voi pitää niin rajuna, että se perustelisi yrityksen esittämät toimenpiteet, sanoo ERTO:n puheenjohtaja **Tapio Huttula**.

- Yrityksen kehitys on ollut edellisvuoden lukuihin verrattuna synkkä, mutta näin rajuille tehostamistoimenpiteille ei mielestämme löydy perusteita. Varsinkin, kun muistaa jo aiemmat rajut toimenpiteet, joiden kaikkia vaikutuksia ei tässä tuloksessa vielä näy. Yrityksen pitäisi nyt tehdä pitkäjänteisempää kehittämistoimintaa.

Tieto ilmoitti viime viikolla tavoittelevansa yt-neuvotteluissa Suomessa noin 300 henkilön irtisanomista ja enimmillään 1500 hengen lomauttamista määräaikaisesti tai toistaiseksi. Tämän lisäksi Tieto on ilmoittanut vähentävänsä myös alihankintaansa noin 500 henkilötyövuoden verran.

Jyty:

Taantuma uhkaa hyvää henkilöstöpolitiikkaa

■ Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jytyn puheenjohtaja **Merja Ailus** vaatii nykyisessä taloustaantumassa entistä enemmän panostusta henkilöstöjohtamiseen. Suuri vaara on, että lomautukset, säästösopimukset, palvelurakenteen muutosprosessit ja työtahdin kiristyminen työpaikoilla nakertavat uhkaavasti pohjaa hyvältä henkilöstöpolitiikalta.

Vaikka kuntien alijäämäiset tilinpäätökset ovat olleet viime aikoina Ailuksen mukaan mustaakin mustempaa luettavaa ja tilanne synkkä, se ei saa kuitenkaan merkitä sitä, että kaikki kehitystyö henkilöstöpolitiikan sektorilla pannaan jäihin.

- Viisas tulevaisuuteen katsova työnantaja pitää työntekijöistään huolta. Vanha viisaus, että sen minkä taakseen jättää, sen edestä löytyä, pätee myös tässä suhteessa, Ailus huomauttaa.

Ailus muistuttaa, että vaikka palkka onkin työntekijälle työnteon motiiveista usein tärkein, se ei yksinään ole riittävä palkkio työstä. Positiivinen työilmapiiri ja kunnossa olevat työelämän laatuasiat ovat jatkuvasti muuttuvilla työmarkkinoilla entistä tärkeämmässä roolissa.

TU: TeliaSonera tarvitsee palkitun henkilöstöpolitiikkansa

■ Teleoperaattori TeliaSonera Finlandin toimihenkilöt ovat raivoissaan yhtiön osaajakeskukseen siirrettyjen ihmisten kohtelusta. Toimihenkilöunionin mukaan TeliaSoneran edustaja tunnusti huhtikuun alussa valtakunnansovittelijan toimistossa tehdyllä sopimuksella, että osaajakeskukseen on siirretty toimihenkilöitä perusteetta. Yhtiö lupasi maksaa väärin kohdelluille toimihenkilöille 4 tai 6 kuukauden palkkaa vastaavan vahingonkorvauksen.

Nyt TeliaSonera on yllättäen ilmoittanut, ettei korvauksia maksetakaan. Suurin osa TeliaSoneran henkilöstöstä on TU:laisia toimihenkilöitä. TU:n puheenjohtajalle **Antti Rinteelle** korvaussopimuksen rikkominen on viimeinen pisara telejätin vastuuttomassa henkilöstöpolitiikassa.

- Merkittävältä osaltaan Suomen ja Ruotsin valtioiden omistama yhtiö kohtelee ihmisiä aivan käsittämättömällä tavalla. Suomalaisessa ympäristössä joutuu outoon valoon yhtiö, joka ei pidä sopimuksiaan, Rinne sanoo.

Tietoliikennealalta on vähennetty tuhansia työpaikkoja viimeisen 5 vuoden aikana. TeliaSonerassa murrasta on pyritty lieventämään osaajakeskumallilla, jossa ihmisille on annettu mahdollisuus siirtyä työstä työhön joko yhtiön sisällä tai ulkopuolelle. TeliaSoneran osaajakeskus valittiin vuoden 2008 henkilöstöteoksi.

Rinteen mielestä järjestely on hyvä ja kannatettava, jos sitä käytetään oikein.

- Nyt näyttää kuitenkin siltä, että TeliaSoneran henkilöstöpoliittinen linja on muuttunut radikaalisti, Rinne sanoo.

SuPer: Lama ei oikeuta heikentämään vanhuspalveluita

■ Suomen lähi- ja perushoitajaliiton SuPerin hallitus odottaa kuntapäätäjiltä vastuullisuutta, kun ne päättävät säästötoimista. Eriyisesti vanhustenhuollon osalta on huolehdittava siitä, etteivät kunnat pienennä henkilöstömitoitusta ja samalla laske tietoisesti hoidon tasoa.

Sosiaali- ja terveysministeriö antoi vuonna 2008 ikäihmisten palvelujen laatusuosituksen. Siinä on määritelty henkilöstön mitoituksen perusteet eri palveluissa. Suosituksen tavoitteena on, että kaikilla ikääntyneiden palveluissa toimivilla työntekijöillä on sosiaali- ja tai terveydenhuollon ammatillinen koulutus.

Tällä hetkellä kunnat noudattavat eri tavoin suositusta. Ne otavat mitoituksessa huomioon myös muita kuin koulutettua hoito-henkilöstöä. Siten suositukset eivät ole johtaneet vanhustenhuollon kannalta toivottuihin parannuksiin. SuPer vaatii, että vanhustenhuollon hoitohenkilöstön mitoituksista säädetään lailla.

SuPer painottaa, ettei nykyinen lamatilanne oikeuta kuntia tinkimään vanhustenhuollon henkilöstömitoituksesta. Lyhytaikaisesti saavutettavat säästöt tulevat jatkossa kalliiksi.

Mustalammas monessa mukana

■ STTK:n entinen pääsihteeri **Jarmo Tammenmaa** on koonnut vankat kokemuksensa toimihenkilöliikkeessä muistelmateokseksi Mustalammas.

Tie STTK:n pääsihteeriksi kulki Tammenmaalla Metsäteknikkoliiton kautta. Liitossa hän eteni järjestösihteerin tehtävistä toiminnanjohtajaksi ja myöhemmin kunniajäseneksi.

Mustalammas on paitsi toimihenkilöliikkeen historiaa, myös Tammenmaan oma elämäkerta, joka pohjautuu päiväkirjamerkintöihin lapsuudesta, suvusta, koulunkäynnistä ja työvuosista.

Tammenmaan vauhdikkaita käännteitä työ- ja yksityiselämässä kuvannevat tiivistäen muistelmakirjan lopussa olevat ajatukset: "Monessa olen saanut olla mukana, sattumat ovat silti ohjanneet elämäni eniten."

(Jarmo Tammenmaa: Mustalammas. Gummerus. Jyväskylä 2009. 367 sivua.)

Demokratia on toistaiseksi paras tapa hallita yhteiskuntaa.

Kun Vihdissä, Karkkilassa ja Kauniaisissa kunnallisvaaleissa katosi 252 ääntä, uusintavaalit olisi pitänyt järjestää viipymättä. No parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Irvailemme maiden maiden vaalisotkuille, mutta on syytä pitää oma piha kunnossa.

Suurvalloissa – Venäjällä ja Yhdysvalloissa – luotetaan vahvoihin johtajiin. Kyllä meilläkin vielä haikaillaan Kekkonen aikaa takaisin.

Vaalien kehnoa äänestysprosenttia selitetään sillä, että kaikki asiat Suomessa ovat hyvin. Ovatkohan asiat todella niin hyvässä mallissa kuin luulemme?

Suomalaisen hyvinvoinnin tilaa voi mitata äänestysprosentin lisäksi työttömyydellä, syrjäytymisellä, köyhyydellä, eliniällä ja tasa-arvolla.

Uskokaa tai älkää: Suomi on väkivaltainen maa. Suomalaiset tappavat 2,4 kertaa Länsi-Euroopan maiden keskiarvoa enemmän. Itsemurhatilaston osalta olemme myös kärjessä.

Murheet eivät lopu tähän; osa vanhuksista eristäytyy, osa nuorista syrjäytyy. Viinan kanssa lotraaminen on erityisesti yksinäisten miesten ongelma.

Vaalien lisäksi demokratiaan kuuluu kansalaisten koostuminen ja osallistuminen. Sanavapaus on myös yksi kulmakivi.

Kansalaisten osallistumisen perusta ovat yhdistykset, niitä meillä onkin enemmän kuin järviä. Valinnanvaraa on kosolti: ammattijärjestöt, urheiluseurat, harrastuspumput, hyväntekeväisyys, ympäristö, maanpuolustus, ihmisoikeusjärjestöt ja poliittiset puolueet.

Osallistumista on muuttanut eniten internet. Eläkeläisistä netin käyttäjiä on kolmannes, opiskelijoista jokainen.

Osallistuminen nettikeskusteluun tai perinteinen yhdistystoiminta eivät sulje toisiaan pois.

Demokratiassa on aina kysymys osallistumisesta itseään koskeviin päätöksiin.

Demokratian nimiin eniten ovat vannoneet vapaan markkinatalouden kannattajat. Nyt maailmanlaajuinen talous- ja pankkijärjestelmä horjuu kuilun partaalla. Yhä useampi kyselee säätelyn ja rajoitusten perään.

Kun demokratiaa parempaa järjestelmää ei ole keksitty, on pohdittava, miten kansanvaltaa edistetään. Kynnikko tosin toteaa, että "demokratia on järjestelmä, joka varmistaa, ettei kansaa hallita paremmin kuin se ansaitsee." |

Kolumni

Demokratiaa, kansanvaltaa

matti.hynynen@sttk.fi

Jukka Rantala lupaa harkittuja eläkemuutoksia

Eläketurvakeskuksen toimitusjohtaja **Jukka Rantala** luottaa julkisten eläkkeiden kestävän taloustaantumana paineet ostoeläkkeitä paremmin.

– Ainoa huoli on, riittäkö rahoittajia tulevaisuudessa.

Vuoden 2007 alusta, **Kari Puron** jälkeen, työmarkkinajärjestöjen ja työeläkeyhtiöiden ”luottomiehenä” on toiminut Jukka Rantala. Hän suhtautuu eläkekiistaan rauhallisesti.

Eläkeiän alarajan ja superkarttuman kohtalo punnitaan Rantalan vetämässä neuvotteluryhmässä. Eläketurvakeskuksen tornitalosta näkee kauas. Samaa toimitusjohtaja toivoo neuvotteluosapuolilta.

– Eläkejärjestelmämme on kestänyt finanssikriisin yllättävän hyvin, hän mainitsee.

Pörssisukellus ei leikannut työeläkeitämme. Vaikka eläkevarannot ovat suuria, niiden osuus eläkkeiden rahoituksesta on kuitenkin pieni. Rantala muistuttaa, että valtaosa eläkkeistä rahoitetaan palkasta perittävillä eläkemaksuilla.

– Vakuutusmaksu yksityisellä sektorilla on keskimäärin 22 prosenttia palkoista. Se olisi tarpeen nostaa seuraavan 20 vuoden aikana 25 prosenttiin väestörakenteen muutoksen takia. Finanssikriisin muutti tilannetta niin, että nyt maksua pitäisi nostaa 26 prosenttiin.

Talouselämän kannalta korotustarve olisi Rantalan mukaan hyvä saada pienemmäksi. Tasapainoa pitää hakea kasvattamalla palkkasummaa eli saamalla useampi töihin ja tekemään enemmän työvuosia.

Eläkkeet on varmistettu monikertaisesti

Rahoitusongelmasta huolimatta palkansaajan kannattaa Rantalan mukaan luottaa enemmän työeläkkeisiin kuin ostoeläkkeisiin.

– Jos maailma menee mullin mallin, kyllä ostoeläkkeetkin siinä kärsivät. Lakisääteisessä eläkejärjestelmässä muutokset kohdistuvat tasapuolisesti kaikkiin. Yksilöllisissä eläkkeissä riski on yleensä yksittäisellä ihmisellä, Rantala vertaa.

Julkisessa eläkejärjestelmässä sijoitustappiot kirjataan ensimmäiseksi eläkelaitosten taseisiin. Sen jälkeen harkitaan korotusta vakuutusmaksuun.

– Vasta jos maksua ei voida nostaa, ryhdytään muuttamaan eläkkeitä. Silloinkin pohditaan ensin tulevia eläkkeitä ja viimeiseksi maksussa olevia eläkkeitä.

Kattava ja tasapuolinen järjestelmä

Suomessa eläkejärjestelmän piirissä on ”kokolailta kaikki maassamme tehtävä työ”.

– Muualla on yleistä, että eläke sovitaan firmakohtaisesti, aloittain tai henkilökohtaisesti. Ulkopuolelle jää paljon työntekijöitä, usein sellaisia, joilla ei ole neuvotteluvoimaa. Meillä ainoa rajoite on, että kuukaudessa pitää ansaita 40 euroa. Se ei ole paljoa, Rantala painottaa.

Monissa maissa eläketä kerryttää vain vakituisen työ.

Rantala kehuu eläkejärjestelmämme kattavuutta ja sitä, että etuudet ovat samansisältöisiä julkista sektoria myöten.

– Ihminen voi vaihtaa työpaikkaa ilman, että hänen eläketurvansa katoaa. Myös uuden työnantajan antamat eläke-edut ovat samat kuin edellisinkin. Muualla voidaan vaatia viiden vuoden työhistoria samalla työnantajalla ennen kuin eläke alkaa karttua.

Suomessa eläkeläisten ei ole pakko olla töissä, jos työeläkettä on kertynyt normaalisti.

– Kun normaalin työuran tekee, kyllä eläkkeellä pärjää. Lakisääteinen työeläke on kuin laittaisi pistorasian seinään, sähköä tulee.

Rantala on huolissaan vain ”sähkön” maksajista.

Työttömyyseläkeputki väärästi asenteet

Sinänsä eläkejärjestelmä toimii Rantalan mukaan hyvin. Ongelma on vain yhdessä palasessa. Työurat ovat lyhyitä.

– Työurat saisivat olla pidempiä sekä kunkin oman kertyvän eläkkeen kannalta että rahoituksen tasapainon vuoksi. Nyt mennään myöhään työhön ja lähdetään varhain eläkkeelle.

– Suhde ei ole oikea, kun ajatellaan tulevaisuuden elinikää, Rantala painottaa.

Hänen mukaansa on hyvä pohtia, nostaako joustava 63–68 vuoden eläkeikä riittävästi todellista eläkeikää. 2000-luvulla eläkkeelle on jääty keskimääräinen seitsemän kuukautta myöhemmin kuin ennen. Se vastaa arvioitua vauhtia, mutta:

– Eläkeiän nousuun ovat eniten vaikuttaneet varhaiseläkejärjestelmiin tulleet kiristykset, Rantala huomauttaa.

Eniten varhaiseläkemahdollisuuksia oli 1980-luvulla. Ne antoivat Rantalan mukaan liian helpon keinon poistua työelämästä.

– Pitkän aikaa oli vallalla asenne, että 55 vuotta on yleinen eläkeikä. Asenne on onneksi muuttunut.

Muutoksille tulee pitkät siirtymäajat

Eläkejärjestelmämme on muutettu

Käsi sydämellä

■ Eläketurvakeskuksen toimitusjohtaja Jukka Rantala muistuttaa, että jo kansainväliset sopimukset vaativat työeläkeasioissa kolmikantayhteistyötä. Hän pitää järjestelmää hyvin demokraattisena.

Hallitus ottaa valmistelussaan huomioon sen, että työeläke on työhön liittyvä etuus. Maksajilla eli työnantajien ja palkansaajien edustajilla on oltavakin keskeinen rooli. Valtio ei millään muotoa vastaa työeläkkeiden rahoituksesta.

Entä neuvotteluryhmä?

– Työmarkkinajärjestöt perustivat neuvotteluryhmän omia tarpeitaan varten. Ryhmä on pieni, vajaa kymmenen henkeä. Se tuottaa ehdotuksia keskusjärjestöjen ja niiden jäsenjärjestöjen päätettäväksi. Järjestöt itse ovat käsittäkseni demokraattisia.

Aiemmin pidettiin tavoitteena, että eläketulo on 60 prosenttia edellisestä työtulosta. Toteutuuko tämä?

– Vanhassakin systeemissä 60 prosenttia oli enemmän poikkeus kuin sääntö. Nyt tällaista tavoitetta ei ole olemassakaan. Prosentti vaihtelee tosi paljon, 40:stä johonkin 200 prosenttiin. Jälkimmäisessä eläke

maltilla. Rantala lupaa, että näin tehdään jatkossakin, harkinnalla ja pitkällä siirtymäajoilla.

– Tietenkään 30-vuotiaalle ei voi yksityiskohtaisesti sanoa, miten hänen eläkkeensä tulevaisuudessa kenties muuttuu. Se on jotain nykyisenkaltaista. Eniten kunkin eläkkeeseen vaikuttaa työskentelyn ja palkan määrä.

Mikäli ennakoinnit pitävät paikkansa, nykyiset kolmikymppiset elävät kolme vuotta iäkkäämmiksi kuin nykyiset kuusikymppiset. Pidentyvä eläkeikä vaatii rahoittajansa. Ensi vuodesta lähtien eläkettä leikkaa elinaikakerroin.

– Eläkettä justeerataan siten, että raha riittäisi odotettavissa olevaan eläke-aikaan. Sitä voi kompensoida sillä, että on jonkin verran pidempään töissä, Rantala toteaa. |

ei välttämättä ole iso, vaan viimeisin palkka on eläkkeeseen nähden pieni. Ihmisten pitäisi sisäistää, että joka vuosi 1,5 prosenttia ansiosta kartuttaa tulevaa eläkettä.

Kestäkö järjestelmä supereläkkeet?

– Lakisääteinen vanhuuseläke alkaa aikaisintaan 62-vuotiaana. Kaikki sitä ennen maksettava on muuta kuin eläkettä. Rahoitustasapainon kannalta isot eläkkeet ovat neutraaleja. Vastaavasti palkasta on maksettu isommat maksut.

Olisiko eläkekatto tarpeen?

– Meillä eläkeläisten välinen tulonjako on maailman tasaisimpia, kun mukaan otetaan muutkin kuin lakisääteiset eläkkeet. Siihen vaikuttaa paljon se, että eläkekaton puuttuessa ei ole tarpeita firmakohtaisiin eläkkeisiin. Monissa maissa eläkekatto kierretään erilaisin järjestelyin.

Onko teillä yksityinen eläkevakuutus?

– Teoriassa kyllä, käytännössä ei. Otin aikoinaan, korkeahkon taatun tuoton aikana, vakuutuksen ja maksoin tuhannen markan alkusumman. Sittemmin en ole sitä kartuttanut. En aio jäädä eläkkeelle ennen lakisääteistä ikää.

EK:n Lasse Laatusen:

“Vanhuuseläke porrastettava työhistorian perusteella”

Elinkeinoelämän keskusliiton johtaja *Lasse Laatusen* on edelleen hieman äimänä kevättalven eläkekiistasta. Hänen mielestään kiistan taustalla vaikuttaa ainakin osin virkamieskuntaan pe-siytynyt negatiivinen suhtautuminen työmarkkinajärjestöihin ja kolmikantaiseen asioiden valmisteluun.

Lasse Laatusen ylitti valtakunnallisen uutiskynnyksen pääsiäisviikolla Lapin Kansassa julkaistulla kolumnillaan. Hän latsasi siinä täyslaidallisen sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön virkamieskuntaa vastaan, joka Laatusen mielestä puuhastelee salassa työeläkejärjestelmän ja kansaneläkejärjestelmän yhdistämistä.

– Tämä kolumni oli hallintoalamaisen kritiikkiä. Silloin kun on havaittavissa, että ministeriön valmistelu ei toimi toivotulla tavalla, on parempi, että asia nostetaan pöydälle ja puhutaan avoimesti halki.

Laatusen mielestä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön tehtävä ylipäätään vakuutusasioiden hallintoviranomaisena on luoda mahdollisimman hyvät edellytykset vakuutusalan toiminnalle, myös työeläkejärjestelmille.

– Julkisuuteen on luotu sellaista mielikuvaa, että työeläkejärjestelmää olisi hoidettu jotenkin huonosti tai että työeläkejärjestelmä olisi kaatumassa. Tällaista tilannetta meillä ei ole.

Laatusen muistuttaa, että eläkerahastojen sijoitusten arvojen putoaminen johtuu kansainvälisestä lamasta.

– On tokiärkevää katsoa vakavaraisuussäännökset läpi, jotta nämä toimisivat myös poikkeuksellisen laman aikana, jotta ei tar-

Lähtisin itse tarkistelemaan kaikkien varhaiseläkejärjestelmien osalta täydellistä puhdistusta. Kaikki rönsyt on poistettava.

vitsisi turvautua poikkeuslainsäädäntöön. Haluan korostaa, että kaikilla järjestöillä on sinällään avoimet ja hyvät keskusteluyhteydet ministeriöön. Mitään mykkäkoulua ei kukaan leiki.

Puoli vuotta aikaa

Laatusen mielestä seuraava puoli vuotta on tärkeää peliaikaa eläkeasioiden linjauksissa.

– Seuraavan puolen vuoden ajan EK:n huomio keskittyy hallituksen ja järjestöjen sopimuksen edellyttämään keskimääräisen eläköitymisen nostamiseen kolmella vuodella vuoteen 2025 mennessä. Se tulee olemaan varmasti tämän vuoden tärkein projekti.

Laatusen muistuttaa, että tämä on kova tavoite. Sitä ei hänen mielestään tavoiteta pelkästään työelämän laatua parantamalla, vaan myös keppiä tarvitaan.

– Tavoitetta ei ihan löysillä konsteilla saavuteta. On toki tärkeää, että pyritään ikääntyvien työtä ja työolosuhteita parantamaan ja työssä jatkamista edistämään. En ollenkaan sitä aliarvioi, mutta kyllä me tarvitsemme eläkelainsäädännön puolella sekä kannustimia että tiukennuksia.

Nollasta ei tarvitse lähteä

Laatusen mukaan vuoden 2005 uudistus toteuttaa kolmen vuoden työurien pidentämisen tavoitteesta noin puolet.

– Ihan nollasta ei tarvitse lähteä liikkeelle, mutta tämä ei vielä riitä.

Millaisia konkreettisia kiristyksiä Elinkeinoelämän keskusliitto tavoittelee?

– Kannattaisi selvittää, pitäisikö vanhuuseläke porrastaa työhistorian pituuden mukaan. Silloin pitkällä työhistorialla voisi säilyttää tämän nykyisen 63 vuoden eläkeiän. Jos on lyhyt työhistoria, niin pitäisi työskennellä pidempään ennen kuin voisi jäädä vanhuuseläkkeelle.

– Tämä vastaisi aika hyvin työ määrän lisäämisen tavoitteeseen, mikä hallituksenkin päätöksissä ja linjauksissa on ollut keskeinen.

Laatusen selvittäisi myös, kannattaako niin sanottuja eläkkeiden kannustinkarttumuutta.

– Voimassa olevassa laissa 53 ikävuoden jälkeen karttuma on 1,5 prosentin sijasta 1,9 prosenttia vuodessa. 63 vuodesta 68:aan ikävuoteen karttuma on 4,5 prosenttia. Saattaisi olla järkevää, että luovutaan tästä 53 ikävuoden rajasta, ja yhdistetään

Julkisuuteen on luotu sellaista mielikuvaa, että työeläkejärjestelmää olisi hoidettu jotenkin huonosti tai että työeläkejärjestelmä olisi kaatumassa. Tällaista tilannetta meillä ei ole.

nämä 1,9 ja 4,5 prosenttia siten, että 60 ikävuodesta alkaen tulisi kasvavia kannustintarpeita ja parantuvia karttumuutta.

Laatusen mukaan tämä olisi toteutettavissa kustannusneutraalisti.

– Uskoisin, että tämä toisi uutta ilmettä ja kannustaisi oikein mitoitettuna työssä jaksamiseen.

Eläkeputki tukittava

Työurien pidentämisessä Laatusen puuttuisi myös erilaisiin varhaiseläkkeiden muotoihin.

– Asia, josta on puhuttava, vaikka ay-liike sen vaikeaksi kokeekin, ovat erilaiset varhaiseläkemuodot mukaan lukien työttömyyspäivärahan lisäpäivärahaputki.

– Olemme sopineet sosiaali-tupossa, että tästä neuvotellaan varsinaisesti vasta vuonna 2011, mutta mikään ei estä meitä

pohtimasta tätä jo nyt. Ollisiko 2011 jälkeen löydettävissä jokin vuosi, jolloin osa-aika-eläke ja tämä työttömyysturvan lisäpäivärahan putki olisi kokonaan poistettavissa, Laatusen kysyy.

Hän remontoisi myös maatalouden eläkejärjestelmät.

– Hallituksen on oltava eläkeiän korottamisessa looginen myös maatalouden eläkejärjestelmien suuntaan.

Laatusen huomauttaa, että maataloudessa on omat varhaiset eläkejärjestelmänsä.

– Vaikka se kulkee luopumistuen nimellä, käytännössä se on varhaiseläke. Ei voida eläkepolitiikassa tehdä sellaisia ratkaisuja, että joillekin sallitaan se, mikä muilta kielletään. Lähtisin itse tarkistelemaan kaikkien varhaiseläkejärjestelmien osalta täydellistä puhdistusta. Kaikki rönsyt on poistettava. |

Eläkejärjestelyt syövät hiljaisen tiedon

■ Outokummun toimihenkilöiden pääluottamusmies **Pekka Taskila** kummeksuu työnantajien innokkuutta tukeutua eläkejärjestelyihin, kun henkilöstöä vähennetään. Eläkeputken käyttäminen on hänen mielestään ristiriidassa hallituksen ja elinkeinoelämän ajamien työurien pidentämistavoitteiden kanssa.

■ Outokummun vuoden 2005 yt-neuvotteluissa käytettiin aika paljon eläkejärjestelyitä. Silloin vanhaa tietotaitoa lähti pal-

jon pois. Silloin suurin osa irtisanotuista oli 1940-luvulla syntyneitä. Poistuneen tietotaidon määrä oli niin suuri, että se näkyi vieläkin joissakin meidän toiminnoista. Ikääntyvien irtisanominen ei Taskilan mielestä saisi olla liian houkuttelevaa.

■ Ruotsin malli voisi olla meillekin terve tullut. Siellä pitää laittaa viimeisenä taloon tulleet ensimmäisenä ulos. Ikääntyvien irtisanomien ei saisi ainakaan olla näin helpoita, mitä se nyt on.

STTK ei hyväksy eläkeiän nostamista

■ STTK:n pääsihteeri **Leila Kostiainen** tuomitsee Laatusen puheet työurien pituuteen kytkettävistä eläkkeistä.

– Laatusen iskee nyt täysin harhaan ja vielä väärään aikaan. Laatusen resepti ei nyt toimi.

Kostiaisen mukaan työmarkkinajärjestöjen ja hallituksen välillä on vastikään sovittu, että yhteisissä työryhmissä haetaan nopeasti keinoja työurien pidentämiseksi. Työskentelynsä on myös aloittanut kol-

mikantainen työelämäryhmä, joka etsii muun muassa työhyvinvointia, työssä jatkamista ja osaamista edistäviä toimenpiteitä.

Kostiainen muistuttaa työmarkkinajärjestöjen juuri yhdessä todenneen, että pakko ja keppi eivät pidennä työuria. EKN tulisi nyt malttaa mielensä ja hakea tosissaan yhdessä palkansaajien kanssa hyviä ja pitkäkestoisia ratkaisuja työelämän parantamiseksi.

Eläke

Eläke

lyhyt oppimäärä

Ammatillinen eläkeikä, henkilökohtainen eläkeikä

Palomiehet ja eräät muut kunnan ja valtion ammateissa työskentelevät pääsevät muita nuorempina eläkkeelle tietyin ehdoin. Heidän on pitänyt aikanaan valita vanha eläkekäjäjärjestelmä. Lisäksi valtiorilla ja kunnalla on täytynyt työskennellä tiettyinä ajankohtana. Ammatillinen eläkeikä tunnetaan myös "vanhana eläkeikä" -ikä.

Elinaikakerroin

Eläkeleikkuri, joka alkaa nipistää eläkeikä ensi vuoden alusta lähtien. Tarkoituksena on saada ihmisen eläkekertymä riittämään laskennallisesti koko eläkeajaksi. Mitä pidempään ikäluokan odotetaan elävän, sitä myöhemmin se saa ansaitsemansa eläkkeen täytenä. Kerroin päätetään koko ikäluokalle vuotta aiemmin kuin se täyttää 63 vuotta. Laskennassa käytetään viiden aiemman vuoden kuolevuustilastoja. Kertoimen vaikutuksen voi kumota jatkamalla pidempään työelämässä. Näillä näkymin 63-vuotiaana eläkkeelle jäävä saa vuonna 2015 eläkkeensä täytenä, mikäli hän jaksaa työskennellä neljä kuukautta syntymäpäivänsä jälkeen.

Eläkeikä

Vanhuuseläkkeen aloitusikä. Yksityisaloilla eläkkeelle voi jäädä 63–68 vuoden iässä. Julkisella sektorilla osalla palkansaajista on henkilökohtainen eläkeikä vanhan eläkesäännön mukaan. Kansaneläkkeessä eläkeikä on 65 vuotta.

Lähteenä: Eläketurvakeskus, Suomen Yrittäjät, TELA, STM |

Eläkekarttuma, eläkekertymä, superkarttuma

Prosenttiluku, jonka mukaan eläkettä kertyy vuosittain työtulosta. Alle 53-vuotiailla eläkettä karttuu 1,5 prosenttia vuosiansiosta. 53–62-vuotiailla karttuma on 1,9 prosenttia. Yli 63-vuotiailla on ns. superkarttuma, 4,5 prosenttia vuodessa. Eläkkeen karttumisen päätty 68-vuotiaana.

Eläkekatto

Suurin mahdollinen eläke, jonka eläkeläinen voi saada. Suomessa ei ole eläkekattoa.

Eläkeputki, työttömyyseläke

Mahdollisuus siirtyä työttömyyden jälkeen suoraan eläkkeelle. Eläkeputki sulkeutuu vähitellen, sillä putki on avoin vain ennen vuotta 1950 syntyneille. Putkeen pääsee 57-vuotias työtön. Hänen työttömyyspäivärahaa pidennetään, kunnes hän pääsee 60-vuotiaana eläkkeelle.

Eläköitymisikä

Tosiasiallinen eläkkeelle jäämisikä. Suomessa eläköitymisikä on keskimäärin 59,4 vuotta. Meillä lukuun vaikuttavat myös koko ikänsä sairauseläkkeellä olleet sekä työkyvyttömyyseläkkeelle joutuneet. Yli 50-vuotiaat työssä olevat jäävät eläkkeelle keskimäärin 61,6-vuotiaana.

Kansaneläke

Kelan maksama eläke tai eläkkeen osa. Useimmat eivät saa lainkaan kansaneläkettä, koska työeläke leikkaa sitä. Täyden kansaneläkkeen voi saada 40 vuotta Suomessa asunut henkilö tietyin edellytyksin. Aiemmin kaikki eläkeläiset saivat ns. kansaneläkkeen pohjaosan. Se poistui käytöstä kokonaan 2001 alusta. Viime vuonna kansaneläkettä maksettiin 700 000 ihmiselle.

Leskeneläke

Eläkkeenosa, jonka leski saa aviopuolisonsa kuoltua tietyin ikään liittyvin ehdoin.

Osa-aikaeläke

Palkansaaja voi 58-vuotiaana jäädä osaaikaisesti eläkkeelle ja jatkaa osaaikaisesti työntekoa, jos työnantaja siihen suostuu.

Ostoeläke, yksilöllinen eläkevakuutus

Ihmisen itse eläkeyhtiöön tai pankkiin maksama eläkevakuutus. Toisinaan yksilöllisen eläkevakuutuksen maksaa työnantaja. Yleensä silloin kyse on johtotehtävissä olevien etuuksista.

Sairauseläke, työkyvyttömyyseläke, osatyökyvyttömyyseläke

Sairauden, vian tai vamman vuoksi saatu eläke. Henkilö voi saada osatyökyvyttömyyseläkettä eli osaeläkettä, jos hänen työkykynsä on alentunut kaksi viidesosaa.

Takuueläke

Hallituksen idea minimieläkkeeksi. Takuueläke aiotaan ottaa käyttöön vuoden 2011 maaliskuun alusta. Tuolloin pienin eläke olisi 685 euroa kuukaudessa.

Tulevan ajan oikeus, tuleva aika

Työkyvyttömän eläkkeeseen tuleva osuus arvioidusta "oikeasta eläkkeestä". Tulevaa aikaa laskettaessa otaksutaan, että henkilö olisi jatkanut töissä 63-vuotiaaksi. Kertymä on aina pienempi kuin työssä ollessa.

Työeläke, vanhuuseläke

Palkkatyöhön tai yrittäjän työtuloon perustuva eläke. Työeläkettä, yrittäjäeläkettä ja kansaneläkettä kutsutaan vanhuuseläkkeeksi, kun sen saaja on tullut eläkeikänsä.

Vakavaraisuussäännöt

Työeläkelaitoksia koskevat varallisuussäännöt. Mitä pienempi vakavaraisuusvakuutusyhtiöllä on, sitä vähemmän sillä saa olla eläkerahaa kiinni osakkeissa. Hallitus lievitti lokakuussa vakavaraisuusrajoja väliaikaisesti pörssisukelluksen takia.

Varhaiseläke

Ennen 63 vuoden ikää alkanut työkyvyttömyys-, työttömyys-, osa-aikaeläke tai varhennettu vanhuuseläke.

Yrittäjäeläke

Yrittäjän saama eläke. Yrittäjäeläkettä kertyy, kun yrittäjä maksaa työtulostaan yrittäjäeläkevakuutusta.

Takanani on tällä hetkellä yhtäjaksoista työtä lähes päivälleen 20 vuotta. Olen siinä iässä, jolloin vähän uhrata ajatuksia eläkkeelle jäämiseen.

Kun ensimmäisen kerran kuulin, että hallitus haluaa nostaa eläkeikä 65 vuoteen, minut valtasi äkillinen synkkyys. Nykyisten eläkesääntöjen perusteella olen juuri ehtinyt ajatella, että puolimatka on työelämässä ohitettu ja voisin olla jo 20 vuoden kuluttua – jopa aiemminkin – eläkkeellä. Vanhasen ehdotus toteutus- saan olisi siirtänyt tavoitteen paljon kauemmas.

Sanotaan, että vuodet eivät ole veljiä keskenään. Että vuosi lapsen kasvattaa, mutta vanhan vanhentaa. Vanhasen esityksestä kirvoitunut keskustelu on erinomaisesti osoittanut sen, että kategorisilla ikärajoilla ei ole väliä silloin, kun ihminen ei yksinkertaisesti jaksaa.

Ei ole ihan helppoa pitkien työurien loppupäässä ratkaista ihmiselle lisää työvuosia pelkästään sillä perusteella, että Suomen menestystä vaatii. Esimerkiksi 40 vuotta sisukkaasti työelämässä olleella on lupa jo hieman ajatella itseään eikä Suomen menestystä.

•••

Kaikki tiedämme, että työstä on palauduttava. Yhtä lailla hankalan päivän, hektisen työviikon tai pitkän työvuoden päätteeksi.

Suomalaisilla on melko pitkät lomat. Itse olen pohintu, että mitä järjettä oikeastaan on siinä, että painaa niska limassa 11 kuukautta ja sitten hönkäilee neljä - viisi viikkoa putkeen jatkaakseen taas sitä samaa niskan limaamista 11 kuukautta.

Voisiko lomien jaksottelussa olla mitään järjettä työssä jaksamisen kannalta? Kaikilla aloilla se ei tietenkään käy, mutta monilla aloilla luulisi töiden paremmalla suunnittelulla päästävän järjettä kokonaisuuteen.

•••

Itse olen alkanut arvostaa pitkiä viikonloppuja silloin tällöin. Kun pitää perjantain tai maanantain vapaata lomapäivänä, seuraava viikko kulkee kepein kengin työmäärästä riippumatta.

Luulen, että tällainen rytmi voisi tuottaa monelle lopulta pidemmän ja paremman työelämän kuin kuukauden mittainen piuhan irroitus keskellä Suomen yleensä perin sateista kesää. |

Päätoimittajalta

Piuha irti päiväksi

marja-liisa.rajakangas@sttk.fi

Pelkkä eläkeporkkana ei houkuta jatkamaan työssä

STTK:n edunvalvontayksikön johtajan **Markku Salomaan** mukaan ihmiset jatkavat työssään pitkään ihan muista kuin eläkejärjestelyistä johtuvista syistä.

– Eivät ihmiset rahan takia jatka työelämässä. Tärkeämpää on, miten työt on järjestetty. Myös työn määrä vaikuttaa. Ei siihen auta eläkejärjestelmän kannustin tai keppi, miten ihmiset pysyvät töissä.

Salomaan mielestä tärkeää on, miten ikääntyvien ihmisten kyvyt huomioidaan. Vanhemmalla iällä ei jakseta paahtaa yhtä lujaa kuin aikaisemmin.

– Esimerkiksi rakennuspuolella työelämässä jaksaa 63 ikävuoteen alle prosentti työntekijöistä. Terveystieteiden huollossa sairaanhoitajat ja lähi- ja perushoitajat jäävät eläkkeelle keskimäärin 56-vuotiaana.

Ikääntyvä työntekijä kaipaa tukea

Eteran selvitysten mukaan ihmisten työssä jaksamista edistävät sekä omat valinnat että työnantajan tuki. Salomaa on samaa mieltä.

– Erityisesti pitäisi katsoa, että työterveyshuollossa käytetään riittävästi rahaa tähän. Vanhemmilla krepmat ovat päässeet joskus tosi pitkälle.

Salomaan mielestä työterveyshuollon pitäisi ohjata ihmisiä tekemään valintoja, jotka tukevat terveenä pysymistä.

– Nämä ovat niitä isoja kysymyksiä työssä jaksamisessa.

Salomaan mielestä hallituksen ajatus nostaa vanhuuseläkeiän alaraja 63 vuodesta 65 vuoteen olisi ollut vain yksi keino pitää ihmiset pidempään töissä, eikä edes kovin hyvä.

– Siinä oli meidän kannaltamme kaksikin ongelmaa. Eläke on myöhennettyä palkkaa, jonka rahoittavat työnantajat ja palkansaajat. Toiseksi jo vuonna 2005 uudistettu työeläkejärjestelmä lähtee siitä, että yli 63-vuotiaaksi jatkaville annetaan iso eläkeporkkana, Salomaa muistuttaa.

– Jos porkkanaa olisi hallituksen esityksen mukaisesti lykätty tuonnemmaksi, se ei olisi motivoinut jatkamaan. Nyt eläkeuudistuksella on saavutettu melkein puoli vuotta lisää työuriin.

Superporkkana nostaa pitkään työssä jaksavien eläkekattuman 1,9 prosentista 4,5 prosenttiin. Jokainen työkuukausi 63 ikävuoden jälkeen kasvattaa eläkettä 68-vuotiaaksi asti.

Vanhoja kannattaa kouluttaa

Salomaan mukaan 63-vuotiaana työuran pidentäminen 3-6 kuukaudella auttaa jonkin verran, mutta ei kovin paljon.

– Isompi ongelma on, jos menetämme 80 - 90 prosenttia ihmistä eläkkeelle ennen kuin he täyttävät 63.

Työterveyshuollon toimien lisäksi myös ikääntyvien osaamista pitäisi Salomaan mielestä päivittää. Se motivoisi jatkamaan työssä.

– Jos iso työnantaja toteaa, että yksi heidän tukijaloistaan alkaa näivettyä ja päättää satsata uudelle sektorille, vanhoja työntekijöitäkin kannattaa kouluttaa uudelleen.

Salomaa muistuttaa, että työvoima-

Markku Salomaa ei usko, että pelkkä raha pitää ihmiset työelämässä.

pula pahenee edelleen. Silloin myös vanhempi, osaava työvoima voi olla muuntautumiskykyinen.

Hänen mukaansa ikääntyvien pysyminen työyhteisössä 2-3 vuotta kauemmin auttaa myös nuorempia, jotta he saavat vanhempien niin sanotun hiljaisen tiedon käyttöönsä.

Työhyvinvointiin syytä satsata

Salomaan mielestä työnantajien on syytä panostaa työhyvinvointiin.

– Työeläkejärjestelmään on nivottu yhä enemmän kuntoutusta. Asiaa pitää kehittää vielä työhyvinvointityöryhmässä.

Ryhmä toimii Eläketurvakeskuksen toimitusjohtajan **Jukka Rantal**an eläketyöryhmän rinnalla.

Salomaa uskoo, että kolmikantaisen työryhmän on ehkä muita helpompaa löytää asioita, joilla todellista eläköitymisikää saadaan nostettua.

– Meillä on jo esimerkkejä firmoista, jotka ovat saaneet omilla toimillaan myöhennettyä henkilökuntansa eläköitymistä 3 - 4 vuodella. |

Työkyvyttömyyseläkkeeltä halutaan takaisin töihin

■ Kun kaikki suomalaiset halutaan rahoittamaan tulevia eläkkeitä, katse on kääntynyt myös työkyvyttömyyseläkkeellä oleviin.

– Vähän sen tyyppinen trendi näyttää olevan. Kaikennäköisiä selvityksiä on tehty ja kyselyt nykyisiltä työkyvyttömyyseläkeläisiltä, haluaisivatko he tulla takaisin töihin, STTK:n lakimies **Heli Puura** kertoo.

Hän viittaa **Mika Vuorelan** selvitykseen, jonka mukaan 30 000 työkyvyttömyyden takia työelämästä sivussa ollutta voisi olla kiinnostunut palaamaan työelämään.

– Heistä suurin osa halusi kuitenkin osa-aikatyötä. Vain kuusi prosenttia halusi kokoaikaiseen, jatkuvaan työhön.

Firmoilla ei eväitä keventää työtä

Puuran mielestä työkyvyttömyyseläkeläisissä ei ole kovin suurta työvoimareserviä.

– Kyse on siitä, miten töitä saataisiin räätälöityä niin, että vajaa työkykyiset pärjäisivät. Pelkään pahoin, että monella työpaikalla ei ole resursseja keventää työtä riittävästi.

Puuran mukaan tämä vaatisi uudenlaista ajattelua. Henkilöstöresurssit tulisi järjestää siten, että työssä olisi pikkuisen enemmän löysyyttä.

– Etteivät kaikki juoksisi häntä pitkällä pinnistellen.

Muu henkilöstö kuuluu kuitenkin olevan huolissaan siitä, että joutuvatko he paikkaamaan osatyökykyisen panosta.

Puura kertoo, että työhön paluuta mieltävissä on suuria alakohtaisia eroja.

– Innokkaimpia töihin ovat ihmiset, jotka ovat päätyneet työkyvyttömyyseläkkeelle mielenterveysongelmien vuoksi ja toisaalta syntymästään vammaiset, jotka eivät ole juurikaan päässeet työn syrjään kiinni.

Mielenterveysongelmat ovat tällä hetkellä suurin syy työkyvyttömyys-

Heli Puuran mielestä työkyvyttömyyseläkeläisissä ei ole isoja työvoimareservejä.

eläkkeisiin. Toisena tulevat tuki- ja liikuntaelinsairaudet.

Pieni palkka ei pudota eläkettä

Parhailaan puuhataan lakimuutosta, joka antaisi työkyvyttömyyseläkkeellä olevalle mahdollisuuden ansaita kuukaudessa 600 euroa niin, että se ei vaikuttaisi eläkkeeseen.

– Jos tulot menisivät yli 600 euron, työkyvyttömyyseläkkeen voisi jättää lepäämään pari vuodeksi. Näin saisi kokeilla, pystyykö tekemään enemmän töitä.

Puuran mukaan asioita on käännetty pikkuhiljaa myös siihen suuntaan, että jos joku tulee työkyvyttömyyseläkkeeltä takaisin töihin, työnantajakohdainen vastuu ei ole kovin suuri.

– Pienillä työnantajilla vastuuta ei oikeastaan enää edes ole. Suurilla on kertamaksu.

Puuran mielestä tällä pyritään siihen, että työnantajillakin olisi intressi pitää työoloja ja työmääriä, kuormitusta ja työaikaa, sellaisina, että ihmiset jaksavat töissä.

Myös osa-aikaista sairauslomaa ollaan laajentamassa. Tällä hetkellä sääntö on, että ennen osa-aikaista sairauslomaa pitää olla 60 päivää kokoaikaisella sairauslomalla.

Nyt on tulossa mahdollisuus osa-aikaiseen sairauslomaa jo yhdeksän ensimmäisen omavastuupäivän jälkeen. Tätä ajatellaan ennen kaikkea mielenterveysongelmista kärsivien kuntoutusmuodoksi, jotteivät he jäisi kokonaan työelämästä pois. |

Raija on duunissa vielä 72-vuotiaana

Suomalaiset jäävät eläkkeelle keskimäärin 59,4 vuoden iässä. Samaan aikaan osa jatkaa töissä eläkkeelläkin. Vantaalainen Raija Nieminen työskentelee vielä 72-vuotiaana.

Keskimääräistä pidempään työelämässä jatkavien puheissa toistuvat samat asiat. Tärkeitä asioita ovat ihmiset ympärillä, mielenkiintoinen työ ja mahdollisuus oppia lisää. Työn ohella pitää olla myös muuta virkistävää tekemistä.

Myös hyvät työnantajat ovat tärkeitä. Ikääntyessään ihminen kaipaa joustoja työtahtiinsa.

Työ myös ajanvietettä

– Eläke jäi pieneksi, mutta ei se ole ainoa syy töissä pysymiseeni. Työ on myös ajanvietettä. Viihdyn ihmisten parissa, puhe-työläiseksi itseään kutsuva 72-vuotias Raija Nieminen selittää pitkää työuraansa.

– Ei tämä kuitenkaan tarkoita, että pakenen yksinäisyyttä työhön, TNS-gallupilla haastatteluja tekevä Nieminen korostaa.

Hän kehuu saavansa tehdä monipuolisia töitä.

– Yksitoikkoista ei ole ollut.

Pitkän työuransa Nieminen aloitti liikelalalla ja hoitoalalla. Koulutukseltaan hän on kosmetologi. Takana on 20 vuotta suuren ranskalaisen maahantuojan palveluksessa. Väliin mahtuu toinenkin kosmetiikka-alan työnantaja.

– Kun täytin 55 vuotta, ruvettiin katsomaan, että pitäisi siirtyä pois ja tehdä nuoremmille tilaa. Se oli aika rankka kokemus,

koska en halunnut jäädä vielä siinä iässä työttömäksi enkä eläkkeelle.

Nieminen ehti työskennellä myös luon- taistuotemyymälässä ennen kuin lopulta jäi työttömäksi.

Ikääntynyt kaipaa joustoja

Viidensadan työttömyyspäivän jälkeen Nieminen totesi ystävättärelleen TNS-gallupilla, että tuo olisi kivaa hommaa. Hän haki ja sai työpaikan ja on viihtynyt siellä nyt kahdeksan vuotta.

Nieminen ei työskentele joka päivä.

– Mutta kun teen, teen kahdeksan tunnin työpäivää.

Jaksaisitko tehdä täyden työviikon, joka päivä kahdeksan tuntia?

– En usko. Pitää olla myös jonkinlaisia joustoja työnantajankin puolelta. Välillä on oltava vapaata, että voi ladata akkunsa.

Nieminen on saanut työantajaltaan joustoja tarvittaessa.

– Voin ilmoittaa, että en nyt tule. Harvoin niin on käynyt, mutta jos käy, työnantaja ymmärtää.

Suomalaiset jaksavat työssä keskimäärin 60-vuotiaaksi. Onko pitkään työelämässä olleella vinkkejä, miten työssä jaksaa?

– Työnantajan pitää arvostaa työntekijän ammattitaitoa. Jos tuntee, että kohdellaan hyvin, niin kyllähän sitä nousee vaikka peppu edellä puuhun.

Niemisen mielestä omankin elämän pitää olla järjestyksessä, että jaksaa.

Kuinka pitkään aiot jatkaa työelämässä?

– En ole ajatellut, koska työ ei ole minua rasittanut. Työn vastapainoksi käyn uimassa ja maalaan.

Tekniikka vei mukanaan

Pankkialalla työskentelevä Ruut Martenson-Nummelakin on viihtynyt ”sorvin äärellä” jo 42 vuotta. 58-vuotias Martenson-Nummela uskoo pysyvänsä työelämässä vielä neljä-viisi vuotta.

Martenson-Nummela aloitti kirjapainon latojana. Osuuspankkikeskukseen hän tuli 34 vuotta sitten.

Miten olet jaksanut työelämässä yli 40 vuotta?

– Tänne tultuani tekniikka on kehittynyt niin vinhaa vauhtia, että aika on ku-

lunut uuden oppimisessa. Palkka ei ollut viehättävin asia tullessani. Olen aina halunnut kokeilla uutta.

Äitiyslomallaan ja työnsä ohella hän opiskeli kauppateknikoksi ja suoritti kirjjanpidon tutkinnon.

– Opiskelu on ollut yksi energian lähde.

Myös liikunnan hulluus on auttanut. Tänä päivänä suurin hulluuteni on vesijuoksu.

Martenson-Nummela ei ole edes miettinyt pitkää työuraansa.

– Teen vaihe kerrallaan. Kun on mukana liikkuvassa junassa, ei voi jäädä paikoilleen pähkäilemään. Tällä hetkellä pääsen isossa arkistojen sähköistämiprojektissa käyttämään tekniikkaa, jonka olen aikoinani oppinut.

Martenson-Nummela on myös työsuojeluvaltuutettu. Hän kehottaakin työelämässä pidempään jatkavia pitämään huolta ajan hallinnasta.

– Pitää välittää itsestään ja pitää kunnostaan huolta. Ei voi antaa itsestään niin ettei pidä ruokataukoa. Töistä pitää lähteä pirteänä ja työpäivä on vain kahdeksan tuntia.

Eläkeuudistus superkertymineen ei ole ollut Martenson-Nummelalle tärkeää työuran jatkamisessa.

– Ei se minun houkuttimeni ole.

Työnantajan pitää arvostaa työntekijän ammattitaitoa. Jos tuntee, että kohdellaan hyvin, niin kyllähän sitä nousee vaikka peppu edellä puuhun.

Ei voi antaa itsestään niin ettei pidä ruokataukoa.

Pitää olla muutakin kuin työ

Myös Niemistä ja Martenson-Nummelaa selvästi nuorempi Sanna Viljakainen pitää tärkeänä, että elämässä on muutakin kuin työ.

Ammattikorkeakoulusta kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmasta juuri yhteisöpedagogiksi valmistunut 29-vuotias Viljakainen ei uskalla edes arvioida, kuinka pitkään jaksaa työelämässä.

– Eläkeiän pitäisi perustua mahdollisuuteen tehdä töitä. Jos on mieluisa työ ja siellä viihtyy, mielelläänhän sitä tekee. Mutta ei pakon edessä.

Viljakainen uskoo, että tuleva työpaikka löytyy koulutuksen perusteella jostakin järjestöstä.

– Olen suuntautunut opinnoissani järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen.

Viljakainen on tavallaan valtiositeeri Raimo Sailaksen ”painajainen”. Hän piti lukion jälkeen välivuotia ja sai lapsen. Sailaksen mielestä kaikkien pitäisi rynnätä opintoputki läpi mahdollisimman nopeasti ja siirtyä työelämään.

– Minulle on ollut todella hyvä ratkaisu, että olen kokenut muutakin kuin koulua tai työtä. Olen saanut olla perheen ja lapsen kanssa. Sillä tavalla saa enemmän elämästä irti.

Uraa voisi lyhentää loppupäästä

Viljakainen on ollut välillä töissäkin tanssinopettajana. Se ei varsinaisesti liittynyt opintoihin, mutta auttoi suuntautumaan kiinnostavalle alalle.

– Olen tehnyt töitä nuorten kanssa. Pedagogihan on ohjaaja.

Jatko-opinnotkaan eivät ole pois las-kuista, mutta ihan heti hän ei aio jatkaa.

– Ylempi amk-koulutus olisi ehkä luonteva vaihtoehto, mutta siihen vaaditaan jo työkokemusta.

Ajatus työelämän pidentämisestä molemmista päistä ei saa Viljakaista innostumaan.

– Jos tietää jo nuorena, mihin haluaa ja pääsee heti töihin, niin mieluummin sitten loppupäästä lyhentää työuraa. Että saa siten vanhempana nautiskella elämästä. |

Suomessa asuu Onnellinen, osaava ja rehellinen kansa

Missä suomalaiset ovat hyviä? – Pohtimisen arvoinen asia verkottuneessa, avoimessa maailmassa ja esimerkiksi talouskriisin puristuksessa.

Meissä suomalaisissa on paljon hyvää. Olemme sivistyneitä, tehokkaita, tasa-arvoisia. Suomalainen on myös lahjaton, asuu mukavasti ja lukee paljon. Lisäksi hän on aika onnellinen.

Suomalaisnuoret ovat Pisa-tulosten perusteella maailman parhaita lukemaan, laskemaan ja ratkaisemaan ongelmia. Lisäksi heidän tietonsa yhteiskunnallisista asioista on maailman huippua. Tästä on kiittäminen suomalaista peruskoulua.

– Suomalainen peruskoulu on todella hyvä, sanoo Jyväskylän yliopiston kasvatustieteellisen tiedekunnan professori ja Suomen Pisa-tutkimuksen koordinaattori **Jouni Välijärvi**.

Hyväksi suomalaisen koulun tekee se, että koko ikäluokka saadaan pidettyä koulun penkillä. Se antaa heille edellytykset jatko-opintoihin. Mitenkään itsestään selvä asia tämä ei ole. Esimerkiksi Saksassa ja Isossa-Britanniassa vähintään joka viides nuori on peruskoulun jälkeen vailla valmiuksia selviytyä ammatillisesta tai muusta jatkokoulutuksesta. Suomalainen yhtenäiskoulumalli tuottaa myös suhteellisesti enemmän huippuja kuin esimerkiksi Saksassa käytössä oleva rinnakkaiskoulujärjestelmä.

Suomalaisen peruskoulun tekee hyväksi laadukas opetus ja koulun tasa-arvoinen luonne. Koulu itsessään toteuttaa tasa-arvon ihannetta tarjoamalla periaatteessa kaikille samat opilliset lähtökohdat. Opetus eri kouluissa

ja maan eri osissa on myös melko tasalaatuisia. Pisa-menestys antaa aihetta odottaa, että meillä on myös tulevaisuudessa monen alan eteviä ammattilaisia.

Tutkimuksen huippumaa

Suomen akatemian arviointi ja kehittämisjohtaja **Paavo Löppösen** mukaan Suomi on kansainvälisten kilpailukyky-mittareiden valossa maailman huipulla – kolmen parhaan joukossa – seuraavilla alueilla: koulutusjärjestelmä, huipputeknologian saatavuus ja tutkijoiden määrä.

Yleisöosatojen perusteella peruskoulusta saa huonon käsityksen. Kuitenkin kansainväliset tutkimukset ylistävät suomalaista peruskoulujärjestelmää.

Suomi on maailman tutkijaintensivisin maa, eli meillä on eniten tutkijoita suhteessa työvoimaan. Suomessa käytetään tutkimukseen lisäksi kolmanneksi eniten rahaa suhteessa bruttokansantuotteen. Suomen ohi ajavat vain Israel, jonka tutkimusvaroista suuren osa vie aseteknologia, ja Ruotsi.

Kun kaikki tekijät otetaan huomioon, rankataan Suomi maailman kuudenneksi kilpailukykyisimmäksi maaksi.

Tieteellisen tutkimuksen huippu-aloja ovat Löppösen mukaan erityisesti ICT-ala, bioteknologia, genetiikka,

lääketiede, ekologia ja ravitsemustiede. Humanistiselta puolelta Löppönen nostaa esiin filosofian. Satsaukset tieteelliseen tutkimukseen antavat aihetta odottaa, että tulevaisuuden Suomessa on paljon kehittyneellä tietopohjalla toimivaa teollisuutta. Siis pitkälle tutkittuja ja jalostettuja tuotteita useilla eri aloilla.

Suomen teknologiateollisuuden kone- ja metallituoteteollisuusalojen johtaja **Ilkka Niemelä** pitää Suomen teollisuuden vahvuutena osaamista, johtamistaitoa, rohkeutta sekä kykyä luoda visioita ja strategioita. Osaami-

Suomi on maailmassa kolmen parhaan joukossa: Koulutusjärjestelmässä Huipputeknologian saatavuudessa Tutkijoiden määrässä

nen kulminoituu muun muassa menestykseen koneenrakennuksessa, automaatioissa sekä sähkö- ja elektroniikka-aloilla.

Rehellinen mökkikansa

Tilastokeskuksen tilastojohtaja **Riitta Harala** luettelee monia asioita, joissa Suomi on maailman huipulla. Sivistyksestä kertoo muun muassa se, että suomalaiset ovat kärkisijoilla sanomalehtien ja kirjojen lukemisessa. Teknisestä edistyksestä viestii tietotekniikan ahkera käyttö ja mukavasta elämästä asuntojen korkea varustelutaso sekä kesämökkien omistaminen. Kesämökkejä tai kakkosasuntoja meillä onkin ehkä eniten maailmassa.

Laajalle levinneestä tasa-arvosta kertovat muun muassa naisten ja ikääntyneiden hyvä työllisyys sekä naiskansanedustajien määrä. Suomi on myös Euroopan hedelmällisimpiä kansakuntia. Meillä nuoret muuttavat lisäksi omilleen aiemmin kuin muualla. Euroopassa vain tanskalaisnuoret itsenäistyvät keskimäärin nuorempina kuin suomalaiset.

Tilastokeskuksen informaattikko **Mikko T. Mäkinen** muistuttaa, että suomalaiset ovat myös melko onnellisia. Rotterdamilaisen Erasmus-yliopiston onnellisuustilaston mukaan olemme maailman seitsemänneksi onnellisin kansa. Ykkösenä on Islanti. Suomea ennen tulevat myös Tanska, Columbia, Ruotsi, Sveitsi ja Meksiko. Suomi on Islannin ohella myös maailman vähiten korruptoitunut maa. Olemme siis rehellisiä.

Talviurheilua ja tasa-arvoa

Sata suomalaista sosiaalista keksintöä -kirjan toimittanut **Ilkka Taipale** kehuu suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteita, kansalaisyhteiskuntaa ja tasa-arvoa. Suomalainen osaaminen ja hyvinvointi nojaavat pitkälle sosiaali-, koulutus- ja terveyspolitiikkaan.

Sosiaalipolitiikalla on tasattu tuloeroja, koulutuspolitiikalla taattu kaikille mahdollisuus maksuttomiin opintoihin ja terveyspolitiikalla toteutettu kaikkien saatavissa oleva terveydenhuolto. Tärkeäksi elementiksi Taipale lisää vielä kunnallisen itsehallinnon. Kolmikanta on puolestaan hyvä esimerkki kyvystä kehittää toimivia tapoja käsitellä asioita.

Kilpaurheilun terävimmässä kärjessä Suomi on Urheilumuseosäätiön tutkijan **Vesa Tikanderin** mukaan edelleen formuloissa, rallissa ja talviurheilulajeissa. Talvilajeissa Suomi oli pitkään väkimäärään suhteutettuna maailman ykkösen. Nykyisin Norja on ohittanut Suomen.

Sen sijaan suomalaiset ovat Euroopan aktiivisimpia liikkujia. SLU:n viestintäjohtaja **Eila Ruuskanen-Himman** mukaan Urheiluseuroissa on yli miljoona jäsentä. Vapaaehtoistyötä niissä tekee noin 600 000 henkilöä. Lapsia ja nuoria seurojen toiminnassa on mukana noin 400 000. Suomalaiset ovat myös vahvasti kehittäneet terveysliikuntaa.

Hyviä työntekijöitä

Tampereen yliopiston Työelämän tutkimuslaitoksen johtaja **Tuula Heiskanen** sanoo suomalaisten olevan hyviä organisoimaan etenkin suuria tapahtumia. Hän epäilee, että ominaisuuden taustalta löytyy historiallisia tekijöitä, sillä Suomessa on totuttu tekemään paljon talkoilla. Myös sitoutuminen siihen missä on mukana on korkeaa tasoa.

Suomalaiset suhtautuvat myönteisesti uusiin asioihin. Etenkin usko teknologisiin innovaatioihin on vahva ja myönteinen. Suomalaiset pitävät myös itsensä kehittämistä työssä tärkeänä. Naiset pitävät tätä tärkeämpänä kuin miehet.

– Asian voin ilmaista myös siten, että suomalaiset ovat hyviä työntekijöitä. Sitoutuneita, luotettavia, taitavia organisoijia ja valmiita oppimaan uutta. **I**

Toimihenkilöillä hyvä imu työmarkkinoilla

Toimintansa lopettaneiden Leafin, Perloksen, Voikkaan ja Summan tehtaiden toimihenkilöt ovat työllistyneet paremmin kuin työntekijät.

Yhteistoimintaneuvottelujen käynnistyessä kesällä 2005 Leafin Turun ma-keistehtaalla työskenteli 420 henkilöä, joista toimihenkilöitä oli 73. Tämän vuoden maaliskuussa Leafin entisistä toimihenkilöistä oli työttömänä 14 ja työntekijöistä 66.

Kännykänkuoria valmistaneen Perloksen Joensuun tehtaalla lopettamis- päätös kosketti yli tuhatta henkilöä. Heistä yt-neuvottelujen jälkeen kesällä 2007 irtisanottiin 183 toimihenkilöä ja 785 työntekijää. Tämän vuoden maaliskuussa työttömänä heistä oli edelleen 21 toimihenkilöä ja 199 työntekijää.

UPM:n Voikkaan paperitehtaalla työskenteli ennen tehtaalla lopettamis- päätöstä maaliskuussa 2006 kaikkiaan 138 toimihenkilöä ja 540 työntekijää. Tämän vuoden maaliskuussa entisistä voikkaalaisista työttömänä oli 14 toimihenkilöä ja 158 työntekijää.

Stora Enson Summan paperitehtaalla ennen yt-neuvottelujen päättymistä kesällä 2007 työskenteli 78 toimihenkilöä ja 472 työntekijää. Maaliskuussa 2009 työttömänä heitä oli edelleen 9 toimihenkilöä ja 123 työntekijää.

Osaamista halutaan laajentaa ja syventää

Edellä mainituissa tapauksissa irtisanoitut toimihenkilöt ovat työllistyneet selvästi paremmin kuin työntekijät. Poikkeuksen muodostaa Leaf, jonka toimihenkilöistä ja työntekijöistä suunnilleen yhtä suuri osa on edelleen

Muutosturva-asiantuntija Heli Rantakare uskoo, että koulutus ja työtehtävien luonne ovat auttaneet irtisanotuja toimihenkilöitä löytämään uusia töitä.

Irtisanottujen toimihenkilöiden ja työntekijöiden työllistyminen

		Tilanne yt-neuvottelujen alkaessa	Tilanne maaliskuu 2009	työttömyys-prosentti
Leaf	työntekijät	347	66	19,0
	toimihenkilöt	73	14	19,2
Perlos	työntekijät	785	199	25,3
	toimihenkilöt	183	21	11,5
Voikkaa	työntekijät	540	158	29,3
	toimihenkilöt	138	14	10,1
Summa	työntekijät	472	123	26,1
	toimihenkilöt	78	9	11,5

työntekijä pääsi suoraan eläkkeelle tai oli ensin jonkin aikaa työttömänä, jonka jälkeen siirtyi työttömyyseläkkeelle. Lisäksi työmarkkinat vetivät tehtaalla lopettamisen aikoihin hyvin ja työntekijöiden halu lähteä koulutukseen oli suuri.

Irtisanottujen kanssa pitkään töitä tehneet Turun, Kouvolan ja Joensuun työ- ja elinkeinotoimistojen muutosturva-asiantuntijat arvioivat, että painavimmat syyt toimihenkilöiden parempaan työllisyystilanteeseen löytyvät koulutuksesta ja työtehtävien luonteesta.

Koulutus on helpottanut myös siirtymistä uusille aloille, jos oman alan töitä ei ole ollut tarjolla, ja työllistymään myös iäkkäämpänä. Koulutukseen lähteneiden toimihenkilöiden kohdalla kyse on harvoin kuitenkaan ollut uuden ammatin hankkimisesta. Ensisijassa vanhaa koulutusta on laajennettu tai syvennetty. Työntekijöiden kohdalla on useammin kysymyksessä ollut kokonaan uuden ammatin hankkiminen.

– Merkonomi saattoi suunnitella tradenomiksi opiskelua ja paperi-insinööri osaamisensa laajentamista ja muuntamista esimerkiksi energia-alalle, sanoo paperitehtailta irtisanottujen kanssa töitä tehnyt **Marjukka Matikka** Kouvolan TE-toimistosta

Marja Savolainen Joensuun TE-toimistosta kertoo, ettei toimihenkilöillä esiintynyt juuri lainkaan eläkeputki-ajattelua. Perlokselta irtisanotuista toimihenkilöistä yli kolmekymmentä oli neli- ja viisikymmenluvulla syntyneitä. Eläkkeen odottelun sijasta he ovat hakenneet aktiivisesti töitä ja koulutusta sekä työllistyneet hyvin.

Monipuolisesta osaamisesta hyötyä

Heli Rantakare mukaan Leafin toimihenkilöiden työllistymistä helpotti monipuolinen työkokemus, jota saattoi soveltaa myös muilla aloilla. Työntekijöiden osalta osaaminen oli selvemmin sidottu tehtaassa tehtyyn työhön.

– On kyse sitten teknisestä osaamisesta, kielitaidosta tai markkinoinnista, niin osaamista on helppo soveltaa myös muilla aloilla, sanoo Rantakare.

Perloslaisten tilannetta helpottivat alueelle saadut runsaat tuet ja työntekijöiden alhainen (34 vuotta) keski-ikä, mikä lisäsi myös koulutuksen vetovoimaa. Ammattikorkeatutkintoon tähtäävän työvoimakoulutuksen aloitti nelisenkymmentä entistä perloslaista. Heistä toimihenkilöitä oli kymmenkunta.

Voikkaan ja Summan tapauksissa työllistymistä ovat helpottaneet mahdollisuus saada töitä UPM:n tai Stora Enson muista yksiköistä. Voikkaalla tilannetta helpotti lisäksi UPM:n investoinnit Kymen tehtaaseen.

– Toimihenkilöillä on ollut ilmeisesti myös suurempi valmius muuttaa työn perässä uudelle paikkakunnalle, pohtii Matikka. |

TEKSTI: Arto Jokela | KUVA: Eija Hiltunen

Kriisikaupunki käy kohti parempia aikoja

Uusikaupunki voitti vaikeudet panostamalla ihmisiin ja elinkeinoelämän monipuolistamiseen.

Kesällä 1993 Uudessakaupungissa oltiin vakavan paikan edessä. Saabin valmistuksen päättymisen takia Valmet Automotive oli sanonut irti tai lomauttanut 2 500 työntekijästään noin 1 700. Toinen suuri työllistäjä, Uudenkaupungin telakka, oli mennyt edellisenä vuonna konkurssiin. Kaupungin työttömyysprosentti oli päälle kolmenkymmenen. Uudenkaupungin elinkeinorakenne oli perustunut pitkään kolmen suuren varaan: autotehtaan, Kemiran lannoite-tehtaan (nykyisin Yara Suomi) ja konkurssiin menneen telakan.

Kriisitunnelmissa kaupunginvaltuusto hyväksyi kolmen kohdan selviytymisstrategian: työttömien ei annettaisi tippua ansiosidonnaiselta päivärahalta, elinkeinorakennetta monipuolistetta-

siin ja pidettäisiin huolta siitä, että perheet pärjäisivät. Päätös merkitsi muun muassa runsasta tukityöllistämistä. Parhaimmillaan kaupungin palkkalistoilla oli omien noin 900 työntekijän lisäksi noin 600 työllistettyä.

Vielä yhdeksänkymmenluvun lopulla työttömyys oli 33,7 prosenttia. Suomessa vain Sallassa tilanne oli heikompi. Pikku hiljaa tulosta alkoi kuitenkin syntyä. Nykyisin Uudessakaupungissa on useita keskisuuria yrityksiä ja elinkeinorakenne monipuolistunut. Etenkin metalliteollisuus on mennyt eteenpäin.

– Panostimme järeäpäisesti metalliin, vaikka meille naurettiin kun muualla nähtiin tulevaisuus tietotekniikassa, kertoo kaupunginjohtaja **Kari Koski**.

Kaupungin työttömyysaste on nyt 7,7 prosenttia ja tappiollinen muuttovirta pysähtynyt. Kaupungissa tehtävät investoinnit ovat tänä vuonna noin 70 miljoonaa euroa, josta kaupungin osuus on runsas kymmenen prosenttia. Ongelma on kääntynyt positiivisesti pääläelleen, sillä kaupungissa on pula teolliseen tuotantoon sopivista tiloista.

Kalanjalostuksen piikkiä

Hyviä esimerkkejä menestyneistä yrityksistä ovat Saaristomeren kala ja lämmönsiirtimiä valmistava Vahterus. Saaristomeren kalassa taloushallinnon assistenttina työskentelevä **Sari Silokivi** kertoo, että yritys aloitti toimintansa vuonna 1992. Hänen tullessaan taloon vuonna 1994 sen palveluksessa oli kuusi henkilöä. Tänäpäin se työllistää 55 henkilöä.

Kalajalosteita - pääasiassa kylmä- tai lämminsavustettua kirjolohta – tuote-

taan yli miljoona kiloa vuodessa. Saman verran käsitellään myös tuorekalaa. Ukiin ja sen ympäristöön on kasvanut myös yksi Suomen suurimmista kalanjalostuksen keskittymistä.

Vuonna 1990 perustettu Vahterus on kasvanut muutaman työntekijän pajasta lähes 150 henkeä työllistäväksi yritykseksi. Lähes kaikki sen valmistamat lämmönsiirtimet menevät vientiin. Kunnossapidon esimiehenä työskentelevä **Eerik Junnila** kuvaa yrityksen näkymiä lupaaviksi, sillä levysirtimien – joita muun muassa Vahterus valmistaa – menekin kasvaa putkisiirtimien kustannuksella.

Junnila siirtyi autotehtaalta Vahterukselle vajaat kaksi vuotta sitten. Uudet haasteet houkuttelivat. Hän kokee pystyneensä tuomaan myös uutta Vahteruksen toimintaan.

– Autotehtaalla moni asia tehdään tehokkaammin. Täällä toimitaan edelleen monessa asiassa niin kuin pienessä yrityksessä.

Vanhat voimissaan

Kaupungin vanhoihin tukipilareihin kuuluvat lannoite tehdas ja autotehdas ovat edelleen voimissaan. Autotehtaalla valmistaudutaan loppuvuodesta käynnistyvän sähköurheiluauto Fisker Karman ja kesällä alkavan Garia golf-autojen valmistukseen. Porscheakin tehdään vuoteen 2012. Tehtaalle on palkattu myös kymmeniä toimihenkilöitä.

Maaliskuun lopulla autotehtaan näkymiä synkensivät tiedot uusista lomautuksista ja lomautusten laajenemi-

Sari Silokivi kuvaa kalanjalostusteollisuutta mielenkiintoiseksi työympäristöksi.

sestä myös toimihenkilöiden puolelle. Karma- ja Garia-projektit etenevät kuitenkin suunnitellulla tavalla.

Autotehtaan toimihenkilöiden puheenjohtaja **Jorma Nieminen** sanoo autotehtaan pärjänneen kovassa kilpailussa tehokkuudella. Jossain jaksamisen raja tulee kuitenkin vastaan. Nieminen kokee, että se on nyt hyvin lähellä.

– Tehokkuus on alkanut muistuttaa hiostamista. Henkilöstöosaston johdossa voisi olla enemmän sosiaalipuolen osaamista. Neuvotteluyhteydet ovat kuitenkin aina toimineet hyvin.

Vielä pari vuotta sitten Niemisellä oli neljä alaista. Nyt heitä on viisitoista. Muutoksissa ei Niemisen mukaan edetty yt-lain edellyttämällä tavalla. Lisäksi hankintojen keskittäminen on lisännyt turhaa byrokratiaa ja tehottomuutta.

– Ajattelin pitkään, että olisin jatkanut töissä kesän 2010. Muutin mieleni, koska en halua tappaa itseäni työllä. Jään eläkkeelle nyt syksyllä, sanoo Nieminen.

Toimihenkilöiden työllisyystilanne on Uudessakaupungissa hyvä. Vakka-Suomen toimihenkilöiden puheenjohtajan **Riitta Mäkisen** mukaan yhdistyksen noin 370 jäsenestä vain yhdeksän oli vuodenvaihteessa työttömänä. Myös Nieminen uskoo, että toimihenkilöille riittää tällä haavaa töitä.

Mikäli lamasta ei tule pitkä, uskovat Nieminen ja Yaralla työnjohtajana työskentelevä Mäkinen kaupungin selviävän ilman suuria vaurioita. Pitkittyessään laman vaikutukset ulottuvat myös Ukiin. |

Eerik Junnila vaihtoi autotehtaan työnjohtajan työt Vahteruksen kunnossapidon esimiehen tehtäviin.

Uusikaupunki

Perustettu	19.4.1617
Perustaja	Kuningas Kustaa II Aadolf
Asukasluku	15 885
Veroprosentti	19,25 %
Työpaikkoja (2006)	6909
Suurimmat työnantajat	Kaupunki, Valmet Automotive ja Yara.

Työpaikat 2006	
Maa- ja metsätalous	341
Kaivostoiminta ja louhinta	7
Teollisuus	2337
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	35
Rakentaminen	520
Kauppa, majoitus- ja rav.toiminta	678
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	432
Rahoitus-, vakuutus-, ym. toiminta	662
Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut	1840
Toimiala tuntematon	57
Yhteensä	6909

Menestyksestä riittänyt myös terveyspalveluihin

■ Tehyn Uudenkaupungin ammattiosaston puheenjohtaja ja pääluottamusmiehen **Pirjo Pesola** sanoo, että Uudenkaupungin nousu perustuu jatkuvaan kehitystyöhön. Samoilla eväillä hän uskoo pärjättävän myös jatkossa.

Pesola on tyytyväinen siihen, että kaupungin kohentunut tilanne on näkynyt positiivisesti myös terveydenhuollossa. Uusia työntekijöitä on palkattu, minkä lisäksi on panostettu koulutukseen ja työn kehittämiseen. Satsauksia on tehty muun muassa psykiatriseen avohoitoon ja vanhustyöhön. Lisää panostusta tarvittaisiin sairauksien ennaltaehkäisevään toimintaan.

– Tällä hetkellä terveyskeskuksen vuodeosastoil-

Pirjo Pesola on iloinen siitä, että kaupungin kohentunut taloustilanne heijastuu myös terveydenhuoltoon.

la hoidetaan laadukkaasti potilaita. Mikäli hoitohenkilökuntaa jouduttaisiin vähentämään, se olisi vaaraksi jopa potilasturvallisuudelle.

Sisämarkkinoilla kunnioitettava työntekijöiden perusoikeuksia

STTK pitää valtioneuvoston hyväksymää EU-selontekoa lähtökohdiltaan hyvänä, mutta toimintaehdotuksiltaan riittämättömänä. Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle antamassaan lausunnossa STTK toivoo selonteolta konkretiaa työntekijöiden perusoikeuksien toteutumisen varmistamiseksi sisämarkkinoilla.

- STTK jää odottamaan, miten hallitus aikanaan pyrkii konkretisoimaan selonteossa esitettyjä tavoitteita, arvioi kansainvälisten asioiden päällikkö **Risto Kousa**.

Selonteossa painottuu etenkin työvoiman vapaa liikkuvuus, jota tuetaan sosiaaliturvan yhteensovittamisella ja eläkeoikeuksien turvaamisella siirryttäessä jäsenmaasta toiseen. Tavoitteena on, että kansalaisten liikkuminen EU:n alueella ei olisi monimutkaisempaa kuin maan sisällä.

- Sisämarkkinoiden vapaa toiminta ja ihmisten runsas liikkuminen sen sisällä tarkoittaa, että EU:sta on kehittymässä yhtenäinen työmarkkina-alue. Selonteon mukaan työvoiman liikkuvuus ei saa johtaa työelämän pelisääntöjen heikkenemiseen. Euroopan yhteisön tuomioistuin on kuitenkin viime aikoina antanut useita päätöksiä, jotka ovat asettaneet sisämarkkinoiden vapaan toiminnan työntekijöiden perusoikeuksien edelle, Kousa toteaa.

Kilpailuneutraliteettia edistettävä harkiten

Julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan kilpailuneutraliteettia selvittänyt JULKI -työryhmä on jättänyt raporttinsa työministeri **Tarja Cronbergille**. Työryhmän mukaan julkinen liikelaitosmalli ei sovellu elinkeinotoiminnan harjoittamiseen kilpailluilla markkinoilla ja se esittää kuntalain tarkistamista tältä osin. STTK:n edustajana työryhmässä toiminut ekonomisti **Antti Aarnio** puolustaa kuitenkin kuntien liikelaitosmallia ja vaatii harkintaa kilpailuneutraliteetin edistämiseksi suunniteltavilta toimenpiteiltä.

STTK korostaa, että niin markkinoiden yksityisille kuin julkisille toimijoille on pyrittävä takaamaan tasavertaiset mahdollisuudet toimia markkinoilla.

- On kuitenkin muistettava, että vain hyvin pieni osa julkisesta sektorista toimii yksityisillä markkinoilla. Suurin osa kuntien liikelaitoksista on sisäisiä. Ne toimivat kunnan sisällä liiketaloudellisten periaatteiden mukaan, eivätkä aiheuta kilpailuhaittaa. Liikelaitosmallia ei ole siis tarpeen romuttaa. Kuntien on kuitenkin tarkasteltava kuntien liikelaitosten toimintamahdollisuuksia Kuntaliiton antaman ohjeistuksen avulla, Aarnio toteaa.

STTK pettyi hallitukseen työaikadirektiivi-hankkeessa

Euroopan parlamentin ja ministerineuvoston välinen sovittelu työaikadirektiivin uudistamiseksi epäonnistui 2.4. Sovinnon syntymisen esti eri maiden ministerien tahto hyväksyä 60 tunnin viikkotyöaika ja parlamentin halu se kieltää.

STTK on huolissaan siitä, että vuodesta 2004 käynnissä ollut uudistushanke raukeaa. Työaikadirektiivin uudistaminen saattaa siis jäädä toteutumatta.

STTK:lle kansallisten ministerien halu hyväksyä 60 tunnin keskimääräinen viikkotyöaika oli pettymys. Direktiivin uudistuksen olennaisimmat muutoskohdat ovat terveydenhuollon päivystysajan laskeminen työaikaan ja 60 tunnin keskimääräisen työviikon hyväksyminen (ns. opt out -poikkeus).

- Parlamentin edustajat pitivät sovittelussa kiinni päätöksensä kieltä ylipitkät työviikot. Päivystysajan osalta sovittelussa saavutettiin muun muassa Suomen nykyiset terveydenhuollon työaikajärjestelyt mahdollistava sovinto, mutta opt outista yksimielisyyttä ei saavutettu. Kansalliset ministerit eivät näin ollen suostu estämään eurooppalaisten työaikojen pitenemistä.

- Työaikadirektiivin muutosprosessi on kuluvaan vuosituhannen tärkein työelämää koskeva direktiivihanke, STTK:n lakimies **Juri Aaltonen** huomauttaa.

Homeongelmien kimppuun ennaltaehkäisyllä

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama kosteusvaurio-työryhmä jätti muistionsa ministeri **Liisa Hyssälälle**. Palkansaajakeskusjärjestöt ovat tyytyväisiä raportin käytännönläheisiin linjauksiin, jotka ohjaavat ripeään ja moniammatilliseen toimintaan epäiltäessä kosteusvauriota työpaikalla.

- Toimivia käytäntöjä ja menettelytapoja tulee saattaa käyttöön valtakunnallisesti, järjestöt patistavat.

Järjestöjen mielestä työpaikkojen home- ja kosteusvaurio-ongelmien hallintaan olisi pitänyt esittää selkeämpiä velvoitteita, jotta kiinteistöjen kunnossapitovastuu ja viranomaisvalvonta tehostuisivat. Lain perusteella työnantaja vastaa työn terveellisyydestä ja turvallisuudesta myös vuokratiloissa. Terveysongelmien ennaltaehkäisy on aina hoitoa parempi vaihtoehto.

- Epäiltäessä kosteusvauriota on huoltotoimien asianmukaisuus ja rakenteiden kunto selvittävä viipymättä ja tehtävä tarvittavat korjaukset. Jos tiloissa työskennelleet tai muutoin oleskelleet henkilöt oireilevat, tarvittavat tutkimukset on tehtävä, järjestöt korostavat.

TEKSTI: Aulis Anttila

Maatalouslomittajat PARAS-hankkeen edelläkävijöitä

Maatalouden tuotantoyksiköiden määrän vähentyessä paikalliset olosuhteet korostuvat. Maatalouslomittajien toiminnanjohtajan **Raimo Kivinevan** mukaan alan rakennemuutos johtaa ennen pitkää siihen, että edunvalvontatyössä joudutaan ratkomaan paikallisia ja alueellisia erityiskysymyksiä.

- Esimerkiksi pitkät työmatkat ja koulutus ovat pulmallisia asioita, Kivineva muistuttaa.

Maatalouslomittajat ovat Kivinevan mukaan kunta- ja palvelurakenteen uudistamisen todellinen edelläkävijä.

- Teemme työtämme useiden kuntien alueella eli näytämme mallia kuinka palvelurakennemuutos toimii – eikä tämä ole pohjalaista uhoa, mies hekottelee.

Maatalouslomittajien toimintayksiköistä suurin - kuntien lukumäärässä - on Salon paikallisyksikkö joka järjestää palveluja kaikkiaan 28 kunnan alueella.

- Miten hoidetaan järkevästi esimerkiksi työterveyshuolto, kun paikallisyksikön maatalouslomittajista osa asuu Helsingin liepeillä ja osa Turun lähellä, pohdiskelee Kivineva.

Keskittämällä tehoja

Maantieteellisesti alan suurin paikallisyksikkö on toiminnanjohtaja Raimo Kivinevan mukaan ehdottomasti Sodankylän paikallisyksikkö, siellä maatalouslomittajan edestakainen työmatka voi olla 740 kilometriä.

- Lomituspalvelujen hallinnon yhdistymisessä on kysymys nimenomaan hallinnon yhdistymisestä, suuntaus on sinänsä oikea. Hallinnon sijaisuusjärjestelyt voidaan hoitaa luontevammin. Keskittämällä palveluja voidaan samalla myös tehostaa palveluja, Kivineva sanoo.

Hallinnon osalta alan huolena on Raimo Kivinevan mukaan ammat-

taitaidon kehittäminen. Maatalouslomittajien osalta on olemassa hyvät koulutusmahdollisuudet aina ammattitutkintoihin saakka. Mutta missä ovat hallinnon ammattitutkinnot, Kivineva ihmettelee.

- Lomituspalvelujen hallinnon osalta tulisi rakentaa kattava koulutusohjelma, jolla nykyinen henkilöstö voisi kehittää ammattitaitoaan ja uudet työntekijät voitaisiin perehdyttää uusiin teh-

Karja ei odota, maatalouslomittajia tarvitaan joka ikinen päivä.

Fakta

- Maatalouslomittajat on STTK-laisen Jytyn jäsenjärjestö
- Lomituspalveluja järjestää tällä hetkellä 84 paikallisyksikköä
- Jäseniä liitossa on noin 4 000 ja järjestäytymisaste on 95 prosenttia.
- Lomituspalveluja on Suomessa ollut tarjolla 35 vuotta, ja liitto täyttää tänä vuonna 30 vuotta.

täviinsä. Ei tätä hommaa enää vuosiin ole tehty ”näppituntumalla” vaan työ edellyttää korkeaa ammattitaitoa, Kivineva sanoo.

Maatalousyrittäjien lukumäärä on puolittunut aina kymmenen vuoden välein. EU-jäsenyyttä Kivineva ei sano ääneen, mutta sen vaikutus näkyy hänen ilmeistään.

- Kuukausipalkkaisten maatalouslomittajien lukumäärä on pysynyt kuitenkin melko lailla samana, Kivineva sanoo.

- Vähentymistä on tapahtunut ennen kaikkea tilapäisten maatalouslomittajien osalta. Muutos on johtanut siihen, että maatalouslomittajien työpaikat ovat entistä harvemmassa ja työmatkojen osuus sekä pituus korostuvat samalla entisestään.

- Lisäksi työsuhteet ovat muuttuneet osa-aikaisiksi ja nuorten osuus on vähentynyt merkittävästi, Kivineva sanoo ”tiettyä kireyttä” äänessään.

- Mutta usko tulevaisuuteen on luja. Miksi ei olisi – meitähän tarvitaan, tarvitaan joka päivä, Kivineva sanoo sellaisella pohjalaisella äänellä... että niin se on. |

TEKSTI: Risto Paananen /Unionimedia | KUVA: Futureimagebank

Hehkulamput historiaa

EU-kodeissa siirrytään vähitellen energiatehokkai-
siin valonlähteisiin.

■ Perinteiset hehkulamput katoavat vuo-
teen 2012 mennessä kaikkien EU-maiden
markkinoilta. Voisi todeta, että jo on aika-
kin, sillä näiden lasikuplien tekniikka on
peräisin 1800-luvulta.

Suomessa ensimmäinen hehkulamppu
sytetettiin Finlaysonin tehtaalla Tampe-
reella vuonna 1882.

Tutulla hehkulampulla on monta hyvää
ominaisuutta. Se on halpa, ja lampun tuot-
tama valo on tasaista ja miellyttävän sävyis-
tä. Mutta samalla se on melkoinen ener-
giasyöppö.

EU:n hyväksymien asetusten mu-
kaan hehkulamppujen tilalle vaih-
detaan vähitellen energiatehok-
kaammat valonlähteet. Niitä ovat
esimerkiksi pienloistelamput eli
niin sanotut energialamput sekä
halogeenivalaisimet ja led-valot.

Uusia valonlähteitä parannellaan

Energialamppujen etuja ovat alhainen
sähkönkulutus ja pitkä käyttöikä. Var-
jopuolia taas ovat kelmeänsävyinen valo
ja se, että pienloistelamppuja ei voi him-
mentää.

**Energialamppu
kuluttaa 75 prosenttia
vähemmän sähköä**

Energialamput ovat lisäksi ongelmajä-
tettä. Sähköä ne kuluttavat kuitenkin lähes
75 prosenttia vähemmän kuin hehkulam-
put. Markkinoille on myös luvassa nykyis-
tä kirkkaampia ja himmentimiin soveltuvia
pienloistelamppuja.

Tulevaisuudessa yhä useampi sisätila va-
laistaan luultavasti pienikokoisilla ja kestä-
villä led-valoilla. Toistaiseksi ne tuikkivat
kotikäytössä lähinnä koristeina, sillä ledit
ovat vielä varsin pienitehoisia ja hintavia.
Varsinaiseen valaistukseen sopivien led-valo-
jen hinnat ovat kuitenkin viime aikoina
laskeneet, ja markkinoille tulee yhä tehok-
kaampia ledejä.

Led-tekniikka on vähitellen lyömässä
itsensä läpi myös julkisissa käytössä.

Esimerkiksi hälytysajoneuvot varoit-
tavat tulostaan led-vilkuilla, ja lede-
jä käytetään myös liikennevaloissa.

Onpa pitkän pimeän kauden Suo-
messakin kokeiltu led-tekniikan
käyttöä jopa katuvalaistuksessa.

Suomi ei muutoin ole mikään
edelläkävijämaa energiatehokkaa-
seen valaistukseen siirtymisessä.

Australiassa ja Irlannissa on uusien
hehkulamppujen tuominen myyntiin
jo kielletty, ja Britanniassakin aiotaan
siirtyminen toteuttaa EU-direktiivin mää-
räyksiä nopeammin. |

maailmalta

Pirkko Nikula

Liikkuvuus kompastelee

■ Eurobarometrin mukaan eurooppalaisten enemmistö näkee
liikkuvuuden positiivisena asiana; vaikutukset perheisiin koe-
taan negatiivisemmin. Kuitenkin vain 4 prosenttia on muuttanut
maasta toiseen EU:n sisällä. Luku on kasvanut EU:n laajentumi-
sen myötä. Työpaikkaa vaihdetaan harvakseltaan; viime vuon-
na 8 prosenttia, edellisten 5 vuoden aikana 32. Pysyvyyttä siis
arvostetaan.

EU haluaa edistää liikkuvuutta ja elinikäistä oppimista. Se näh-
dään tärkeänä tekijänä kilpailukyvyille ja taloudelliselle menesty-
miselle. Liikkuvuuden tiellä on kuitenkin monia esteitä. Esteitä
luovat muun muassa tutkintojen ja järjestelmien välisen läpinä-
kyvyyden puute, perhesyyt, kielitaidottomuus sekä ulkomaisen
työvoiman hyväksikäyttö työehtoja polkemalla.

Reilua liikkumista

STTK haluaa edistää reilua liikkuvuutta. Perusajatus on yksinker-
tainen: samassa maassa samasta työstä samat oikeudet ja vel-
voitteet. Liikkumisen maasta toiseen pitää olla mahdollisimman
sujuvaa ja ongelmattonta.

Euroopan unionin olisi järkevää edistää reilua liikkuvuutta.
EU:ssa pitäisi tehdä selkeä kirjaus siitä, että taloudelliset vapau-
det eivät saa antaa yrityksille oikeutta harjoittaa sosiaalista pol-
kumyyntiä. EU:n kannattaisi myös pitää liikkuvuutta säätelevät
eri direktiivit ajan tasalla. Lisäeläke-etuksien siirtäminen maasta
toiseen ei toteudu, vaikka asiasta on neuvoteltu vuosikaudet. Se-
kin tulisi saattaa kuntoon, mikäli liikkuvuutta halutaan lisätä. |

Kuuma kysymys

TEKSTI: Alekski Vienonen | KUVA: Lehtikuva

Miksi politiikassa pyydellään anteeksi?

Kotimaan politiikassa yleisty-
y anteeksi pyytäminen ja yritys-
maailmasta lainattu maineen-
hallinta. Mutta kuinka pitkälle
maineenhallinta kantaa, Hel-
singin yliopiston viestinnän
professori **Pekka Aula**.

**Hallituksen ministerit eivät enää lyö nyrkkiä
pöytään, vaan pyytävät heti anteeksi, jos jo-
ku sattu loukkaantumaan. Mistä tämä jat-
kuva pahoillaan oleminen kertoo?**

– Yrityspuolella katsotaan, että on hyväksi
havaittu tapa osoittaa kriisitilanteessa jon-
kinlaista katumusta tai pahoillaan olemista.
Jos jokin asia menee pieleen, on hyvä tapa
pyytää vähintään anteeksi. Nykyään ei enää
riitä, että yritys on pahoillaan, vaan firman
johtohenkilön pitää olla henkilökohtaisesti
pahoillaan. Tämä yrityksissä hyväksi ajateltu
tapa on nykyään siirtynyt myös muihin or-
ganisaatioihin kuten puolueisiin ja politiik-
kaan.

Voiko anteeksi pyytäminen mennä yli?

– Jos pahoillaan oleminen ei konkretisoidu
millään tavalla, se menettää tehoaan. Jos
vielä käy niin, että sama vahinko tapahtuu
uudestaan, eikä mitään ole tehty edellisen
anteeksipyynnön jälkeen, anteeksi pyytämi-
nen kääntyy jopa itseään vastaan.

**Millaiset pisteet antaisit Matti Vanhasen
kakkoshallituksen maineenhallinnalle?**

– Minun on hyvin vaikea arvioida mitään pis-
teitä. Hallitus koostuu kuitenkin eri henki-
löistä eli ministereistä. Heillä on kaikilla oma
tapansa puhua ja olla. Maine syntyy siitä, et-
tä tehdään, mitä puhutaan.

**Mistä muista kuin puheiden ja tekojen suh-
teesta maine koostuu?**

– Maine perustuu ennen kaikkea sille, mitä
on tapahtunut. Sille, mitä on tehty. Toinen
seikka on, mitä tehdään tällä hetkellä. Miten
organisaatio tällä hetkellä ottaa ajasta kiini,
miten se kommentoi ja perustelee pää-
töksiään. Näiden lisäksi vaikuttavat myös

imagolliset tekijät, eli miltä näyttää ja mikä
johtajien henkilökohtainen uskottavuus on.
Olenaisesti maineeseen vaikuttaa myös,
miltä tulevaisuus näyttää, mitä luvataan ja
minkälaista uskoa tulevaan luodaan.

**Mikä on paras tapa pilata oma maineensa
politiikassa?**

– Helpoin tapa menettää maine on olla ym-
märtämätön siitä, että julkisuus on vielä
paljon julmempaa kuin kuvittelisi. On myös
ymmärrettävä, että se ei ole kenenkään syy,
vaan se vain on niin. Se on aikamme tapa ja
aikamme ilmiöitä.

**Miksi julkisuus on raadollisempaa kuin
ennen?**

– Ensinnäkin netin myötä julkisuutta eivät
hallitse enää harvat vaan monet. Toisaalta
kilpailu uutisista ja skuupeista on koventu-
nut. Samalla toimitusten resurssit ovat pie-

**”Kun käytössä on vasara,
kaikki ongelmat näyttävät nauiloilta,
ja vasaralla lyödään kaikkea.”**

nentyneet: yhä suurempi osa uutisista tulee
suoraan tiedotteista ja median sisältöjen ma-
nipuloiminen on yhä helpompaa.

**Millä mielellä katselet sitä, että poliitikot
ostavat yhä enemmän viestintätoimistojen
ja maineenhallinnan asiantuntijoiden pal-
veluja?**

– Jos se tehdään hyvin, niin miksi ei? Viestin-
nän peli on armotonta, eivätkä kaikki osaa
sitä. Miksi ei saisi ostaa palveluja sellaiselta,
joka osaa homman?

**Tuntuu siltä, että kokoomus hallitsee vies-
tinnän ja viestintätoimistojen käytön muita
puolueita paremmin. Onko asia näin?**

– Tässäkin on toinen puoli. Onko kokoomus
hoitanut tämän muita paremmin, vai ovatko
muut suuret puolueet hoitaneet viestintänsä
huonosti? Tekeekö Kokoomus politiikkaa si-
ten, miten sitä pitää nykyään tehdä, ja muut
ovat vain jääneet junasta?

**Onko vaarana, että viestintätoimistojen
myötä poliittinen puhe menee liian popu-
listiseksi ja selkokieliseksi?**

– En ole retoriikan asiantuntija, mutta mi-
nusta tuntuu, että jokainen, joka puhuu

politiikasta selkeästi, leimataan
populistiksi. Eikö populistilla
tarkoiteta sellaista henki-
löö, jonka mielipiteet vaihte-
levat kansan mielipiteiden mu-
kaan? Ei selkokieli ole sinällään
ailahtelevuutta. Monimutkaisesti
puhuvat poliitikot ailahtelevat
kannoissaan usein paljon enem-
män.

**Ovatko Yhdysvaltojen presiden-
tin Barack Obaman kampanjan
maineenhallinta- ja viestintästrat-
egiat siirrettävissä suomalai-
seen politiikkaan?**

– Puoluejohtajien takahuo-
neissa mietitään nyt paljon eri-
laisten internetin sosiaalisten
medioiden käyttöä kampanjoin-
nissa. Näistä kokeiluista suurin
osa tulee epäonnistumaan sur-
keasti, koska niistä yritetään teh-
dä samanlaisia kuin Amerikassa
ja opit halutaan siirtää tänne
suoraan. Kun käytössä on vasara,
kaikki ongelmat näyttävät nau-
iloilta, ja vasaralla lyödään kaik-
kea. Ajatellaan, että politiikassa
riittää vain äänestäjien mobili-
sointi ja homma on sillä sipuli. |

”Tiikerinloikka viennissä hyvin mahdollinen”

Taantuman puristaessa kovalla otteella voi tuntua yllättävältä ajatus, että Suomen eväät uuteen nousuun ovat suorastaan erinomaiset.

– Emme ole lamassa niin syvällä kuin monet muut maat. Jos nyt pelaamme korthimme oikein ja panostamme innovaatioihin ennen kuin uusi nousu alkaa, meillä on mahdollisuus ottaa oikea tiikerinloikka kasvun taas käynnistyessä.

Ennakointipäällikkö **Pirjo Kyläkoski** Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksesta Tekesistä ei lupaa Suomelle uutta Nokian kaltaista vientiveturia. Tulevaisuuden mahdollisuuksia on runsaasti mm. energia- ja ympäristöaloilla.

– Tekes panostaa niihin jo enemmän kuin informaatioteknologiaan, joka on edelleen meille tärkeä alue. Ympäristön, energian ja bioenergian puolelta on nousemassa uusia kansainvälisiä kasvuyrityksiä.

Suomalaisten vahvuudeksi Kyläkoski katsoo sen, että teknologiaa ja erilaisia konsepteja on voitu testata kotimaassa.

– Niiden monistaminen maailmanlaajuisiksi konsepteiksi on se tulevaisuuden iso juttu.

Suomalainen terveydenhuolto ja laajemmin koko hyvinvointiyhteiskuntamalli tarjoaa hänen mielestään mahdollisuuksia rakentaa vientituotteita.

– Suomalaisina me näemme siinä helposti vain kustannustekijöitä, mutta sitä käydään muualta katsomassa, ja se voi tarjota todella merkittävän vientipotentiaalin. Uudistamistarpeita toki löytyy.

Samalla kun järjestelmää parannetaan suomalaisia varten, luodaan vientimahdollisuuksia, jotka taas lisäävät hyvinvointia.

Murros herkistää

Kyläkoski sanoo, että taantuma saattaa herkistää havaitsemaan uusien innovaatioiden tarpeen. Parhailaan eletään samanaikaisesti monta murrosta: väestö ikääntyy ennätysvauhtia, energia kallistuu, ilmasto on muuttumassa, globalisaatio voimistuu.

– Nämä tekijät pakottavat hakemaan uusia ratkaisuja, uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Metseen liittyvät toiminnot ovat meille

Ennakointipäällikkö Pirjo Kyläkoski uskoo Suomen talouden palaavan kasvu-uralle.

yhä tärkeitä ja niihin panostetaan vahvasti, mutta painopisteet ovat muuttuneet.

Informaatioteknologia ei ole enää ykköspaikalla Tekesin panostuksissa, mutta Kyläkoski korostaa sen roolia tuottavuuden lisääjänä ja uudenlaisten liiketoimintakonseptien mahdollistajana.

– Olemme tietoyhteiskuntana jääneet jälkeen monista kilpailijoistamme, ja tämä ero pitäisi kuroa kiinni. Meidän tulisi pystyä hyödyntämään informaatioteknologiaa paljon nykyistä paremmin.

Ketteryys kunniaan

Uuden ”Nokian” todennäköisyys ei ole kovin suuri. Sen sijaan monilla pienillä yrityksillä nähdään vahva kasvupotentiaali.

– Tekeminen perustuu entistä enemmän yhteistyöhön, voimien yhdistämiseen siten, että osapuolet tekevät sitä, mitä parhaiten osaavat.

– Verkostot ovat tulevaisuuden toimintatapa. Kilpailukyky nousee kyvystä löytää oikeat kumppanit oikeana hetkenä. Ketteryys ja näkemyksellisyys ovat avaintekijöitä.

Uusien tuotteiden saaminen markkinoille, joita ei heti ole valmiina, edellyttää Kyläkosken mielestä regulaatiota ja standardointia, maailmanlaajuisten pelisääntöjen ja sopimusten aikaansaamista. Standardointi oli Nokiallekin sen alkuvaiheessa hyvin tärkeä menestystekijä.

– Kun markkinat toimivat, regulaatiot tulee poistaa, Kyläkoski sanoo. |

”Kunpa se vienti alkaisi vetää...”

■ Viennin vaikeudet kohtelevat Suomea paljon kovemmin nyt kuin 1990-luvun alun lamassa. Tuolloin viennin määrä suhteessa kansantuotteeseen oli vajaa neljännes. Talouden murheet olivat suurimpia kotimarkkinoilla.

Pienen notkahduksen ja parin devalvaation jälkeen vienti alkoi kasvaa. Vuonna 2007 sen määrä oli jo 46 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Vaikka viennin nousua odotetaan kuin kulta nousevaa, sekään ei automaattisesti autu-aaksi tee. Teollisuus käyttää myös tuotuja tavaroita ja palveluja tuotoksensa tekemiseen. Tekesissä tehdyn selvityksen mukaan tuontipanosten osuus teollisuuden tuotoksesta oli 1990-luvun puolivälissä 20 prosenttia, mutta kymmenen vuotta myöhemmin se oli noussut 26 prosenttiin.

Hyödyllinen paperi hiipuu

Kännykkäteollisuuden kokonaisuutena on eittämättä tärkein vientitulojen tuoja, vaikka siellä tuontipanosten osuus on korkea, melkein kolmasosa tuotoksesta. Sitä hieman korkeampi se on vain perusmetallien valmistuksessa. Mutta vientituloja kertyy, sillä kolme vuotta sitten 85 prosenttia kännykkäteollisuuden tuotoksesta meni vientiin.

Vanha puujalka eli massa- ja paperiteollisuus pääsee itse asiassa samanlaiseen ”hyöty-suhteeseen”. Siellä tuontipanosten osuus on vain runsaat kymmenisen prosenttia tuotoksesta, josta yli 60 prosenttia menee vientiin.

Mutta sähköteknisen teol-

lisuuden tuotoksen arvo kasvoi kymmenessä vuodessa nelinkertaiseksi. Se on nyt reippaasti kaksinkertainen massa- ja paperiteollisuuteen verrattuna. 40 prosenttia teollisuuden arvonnäkökulmasta tuli sieltä. Massa- ja paperiteollisuus sen sijaan kasvoi hitaasti ja nyt käyrät ovat kääntyneet laskuun.

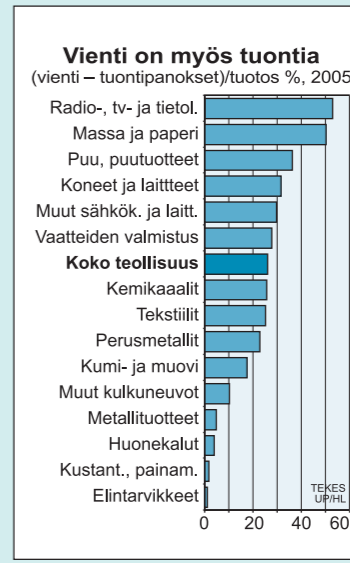
Koko teollisuudessa ”hyötysuhde” viennin kannalta on noin neljäsosa. Tuotoksesta puolet menee vientiin, mutta tuotoksen arvosta neljäsosa tulee tuontipanoksista.

Keskimmääraista ”hyödyllisempiä” ovat myös puutavaran ja puutuotteiden sekä koneiden ja laitteiden valmistus, joissa viennin osuus on noin kolmanneksen tuontipanosten osuutta suurempi. Kumpikin on kasvanut vähän muuta teollisuutta nopeammin, jos kännykkäpuoli unohdetaan.

Vaatteiden valmistuksessa viennin ja tuontipanosten suhde yltyä lähes muiden sähkökoneiden ja laitteiden tasolle ja teollisuuden keskiarvoon. Mutta vaatteiden tuotanto vähentynyt, joten se ei meitä pelasta.

Huonekalujen valmistuksessa tuontipanosten osuus tuotoksesta on pysynyt noin viidenneksessä, mutta kun viennin osuus tuotoksesta on pudonnut kymmenessä vuodessa puolesta neljännekseen, niin siitäkään ei pelastajaksi ole.

Elintarviketeollisuus on tyypillisesti kotimarkkina-teollisuutta. Mutta myös metallituoteteollisuudesta on tullut sellaista, sillä se tekee tavaraa muulle kotimaiselle teollisuudelle. |

TALOUSKELLARI

Veroetua jää käyttämättä

■ Luontoisetuna saaduilla yritysten matkapuhelimilla soitetaan keskimäärin 55 euron kuukausilasku. Kuitenkin noin puolet soittajista käyttää puhelintaan alle verotusarvon, joka on 20 euroa kuukaudessa. Tekniikka&Talous-lehden (11/2009) mukaan matkakuukausilaskujen mediaani on 26 euroa. Puhelinetu on noin 400 000 suomalaisella.

Pankkien voitot sulivat

■ Kotimaisten pankkien liikevoitto pieneni viime vuonna 28 prosenttia. Voittoa kertyi 2,5 miljardia euroa. Supistumisesta huolimatta pankkien tulos oli huomasti parempi kuin 1992, jolloin tulos painui Tilastokeskuksen mukaan neljä miljardia euroa miinukselle. Silloin elettiin laman synkimpiä aikoja. Luottoihin liittyviä tappioita pankeille kertyi Finanssialan keskusliiton mukaan

vuonna 2008 vajaat 270 miljoonaa euroa. Edellisvuonna vastaava luku oli 56 miljoonaa.

Ulosotossa lähes 4 miljardia euroa

■ Ulosottovelvollisia oli viime vuoden lopussa lähes 233 000. Heidän ulosottovelakseen Tilastokeskus kirjasi 3 923 860 miljoonaa euroa.

Valtaosa velallisista oli luonnollisia henkilöitä, runsaat 213 000, loput niin sanottuja oikeushenkilöitä.

Suomen Kihlakunnanulosottomiesten yhdistykseen kuuluu noin 350 jäsentä.

Ei vielääkään tuulivoimaa

■ Suomi luetaan kääpiövaltioksi, kun puhutaan tuulivoimasta. Valmistaa tuotantokapasiteettia on 143 megawatin edestä. Bulgariassa ja Marokossakin on enemmän.

Ykköspaikalle on kivunnut Yhdysvallat. Sillä oli vuonna 2008 käytössä 25 170 megawatin verran tuulivoimaa ja rakenteilla runsaat 8 300 megawattia.

Saksan 23 900 megawattia riittivät kaksospaikalle. Pronssi meni Espanjalle vajaan 17 000 megawatin kapasiteetilla. Kiina tulee kovaa takaa. Sillä on rakenteilla 6 300 megawattia ja käytössä reilut 12 200 megawattia.

TUNNUSLUKU

5,3

■ Suomen 1990-luvun alun laman hoitaminen vaati pankkituen, jonka julkistaloudelle aiheuttamat nettokustannukset olivat 5,3 prosenttia vuoden 1997 bruttokansantuotteesta. Ruotsissa vastaava luku oli 0,2 prosenttia. (Euro&Talous 1/2009)

TOISTEN JUTUT

Eläkekatosta tulee helpposti vuotava.

Pääkirjoitus
Kymen Sanomat 17.4.

Olisi hienoa, jos löytyisi nainen seuraavaksi valtakunnansovittelijaksi.

Työministeri
Tarja Cronberg
Helsingin Sanomat 16.4.

Hallituksen ja työmarkkinajohtajien kohtaamisessa oli selvä ero moniin edellisiin tapaamisiin. Työmarkkinaherrat pääsivät kertomaan kantaansa ministerien viereen saman pöydän taakse. Smolnan kristallikruunun alla istui toimittajien tentissä 11 altavastaajaa. Siihen se ilo loppuikin. Herroilla oli harvinaisen vähän uutta sanottavaa.

Toimittaja
Juha Stähle
Aamulehti 15.4.

EU-parlamenttiin pyrkivä Annika Lapintie (vas) ehdottaa myös Venäjää EU:n jäseneksi. Timo Soinikaan (ps) ei ole keksinyt vielä näin ovelaa keinoa EU:n pikaiseksi lopettamiseksi.

Päätoimittaja
Aimo Massinen
Turun Sanomat 11.4.

Eeva-Liisa Inkeröisen mukaan Tehy-kiista oli peräti "työmarkkinahistoriamme suurin selkkaus". Suurlakossa 1917 tapettiin tuki 25 henkeä...

Pääkirjoitus
Iltalehti 9.4.

Millähän hangilla Katainen on käynyt hiihtämässä? Taitaa olla niin, että kukaan ei ole laskenut energiaverojen korotuksen ja kelamaksujen poistamisen loppulaskua vientiteollisuudelle... Porvarihallituksen on korkea aika havahtua, että talouden talvisotaa ei voiteta ampumalla omaa vientiteollisuuttamme jalkaan.

Toimittaja
Jussi Kärki
Kauppalehti 8.4.

Eppu Nuotio: Peiton paikka Otava 2003, 272 s.

■ Annukka Lehmus syntyy napanuora kaulan ympärillä insinööri Aimo Lehmuksen ja hänen hieman omituisen rouvansa Marjatan esikoiseksi Varkaudessa 70-luvulla. Insinööri Lehmus on koko pienen kaupungin tuntema ja arvostama mies.

Hän työskentelee Ahlströmin paperitehtaalla, joka käytännössä katsoen on yhtä kuin Varkauden kaupunki.

Nuotio kertoo koskettavasti ja aidosti lapsen elämästä 70-luvun suomalaisessa pikkukaupungissa. Lapsen näkökulmasta suureksi osaksi kirjoitettu kirja on helppoa ja sujuvaa tekstiä ja kiintoisaa luettavaa.

Mistä tulee kirjan nimi Peiton paikka? No, tietenkin aikakauden suosituimmasta sarjasta, jota kaikki kynnelle kykenevät kerääntyivät perjantai-iltain joko oman tai naapurin television ääreen seuraamaan. Sarja on tietenkin Peyton Place.

Peiton paikka on Annukka Lehmuksen lapsuudesta ja nuoruudesta kertovan kolmiosaisen sarjan ensimmäinen osa.

Seppo Jokinen: Koskinen ja siimamies Karisto Oy 2007 (7. painos), 262 s.

■ En ymmärrä, miten olen voinut näin pitkään välttää luke-masta yhtäkään Seppo Jokisen kirjoittamaa, komisario Sakari Koskisen kertovaa kirjaa. No, parempi myöhään kuin ei milloinkaan.

Tampereen Hervannassa on tapahtunut poikkeuksellisen raaka verityö, kun 16-vuotias Katja Autio on surmattu kalastussuimalla kuristamalla. Tapausta ryhtyy tutkimaan kirjan päähenkilö, Tampereen Sorin poliisitalossa työskentelevä rikosylikonstaapeli Sakari Koskinen tiiminsä kanssa. Kiiwas ajojahti murhaajan kiinni saamiseksi käynnistetään heti, mutta johtolangat ovat vähissä ja kilpajuoksu ajan kanssa alkaa. Poliisin suurin pelko on, että murhaaja ehtii toistaa tekonsa. Tutkintaa haittaa lisäksi se, että surmatun tytön isä alkaa jahdata murhaajaa omin päin.

Koskinen on paitsi poliisi, myös tavallinen suomalainen mies. Hänellä on perhe, vaimo ja kaksi lasta. Häntä vaivaa huono omatunto kasvavasta vyötärönympäryksestä, liian vähälle jääneestä liikunnasta ja siitä, että hänen katseensa ja ajatuksensa viivähtävät välillä liian pitkään eräissä naispuolisissa työkaverissa.

Jokinen kuvaa melko realistisesti ja koruttomasti suomalaisen rikospoliisin arkea. Ihan leppoisaa luettavaa, kyllä Koskisen seikkailuja voi hankkia lisää kesällä mökkilukemiseksi.

TIÄKKONÄ AY:STÄ

1. Viime vuosi oli historiallinen Suomen väestötilastojen osalta

- Ensimmäisen kerran alle 15-vuotiaita oli saman verran kuin 65 vuotta täyttäneitä
- Varttuneita oli enemmän kuin varttuvuuta
- Varttuvuuta oli eniten

2. Suomen Terveydenhoitajaliiton uusi puheenjohtaja on

- Eija Kemppainen
- Tarja Leinonen
- Leila Lehtomäki

3. Europarlamenttivaalit pidetään kesäkuussa. EU:n lipussa on

- 12 tähteä ja yhteensä 60 sakaraa
- 20 tähteä ja 120 sakaraa
- 10 tähteä ja 50 sakaraa

4. Viime vuonna Suomessa syntyi 59 000 lasta. Suurinta syntyvyys oli

- Uudellamaalla
- Varsinais-Suomessa
- Pohjanmaalla

5. Mikä eurooppalainen valuutta on vuoden sisällä menettänyt eniten arvoaan suhteessa USA:n dollariin

- Unkarin forintti
- Puolan zloty
- Slovakian korona

6. STTK:n entisen pääsihteerin Jarmo Tammenmaan muistelmateoksen nimi on

- Mustahevonen
- Punainen vaate
- Mustalammas

Oikeat vastaukset:
1. b, 2. c, 3. a, 4. c,
5. b, 6. c.

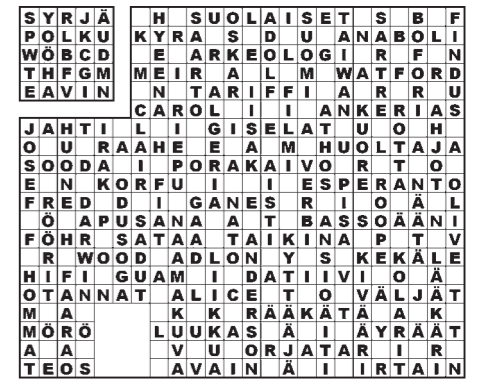
Kevätkesän piristeeksi...

... julkaisemme jälleen krypton. Sen voi ottaa mukaan raittiiseen ilmaan tai sitä voi yrittää ratkoa lenkin jälkeen.

Tehtävämme löytyvät nykyisin myös netistä osoitteesta www.sanaristikot.net. Niitä voi ratkoa omalla päätteellä ja myös lähettää vastauksen saman tien ratkottuun tehtävään. Sivuilla on paljon muutakin asiaa ristikoista ja mm. vireä reaaliaikainen keskustelupalsta sekä myös mahdollisuus chattailuun joko kaikkien tai oman ryhmän kanssa yksityishuoneessa. Lisäksi löytyy ar-

tikkeleita ja liki kolmetuhatta muuta ristikoa, joita voi ratkoa huvikseen.

Ratkaisuna voi lähettää koko sivun sellaisenaan TAI numeroista 1-13 muodostuvan sanan joko postitse osoitteella STTK-krypto 3, PL 14, 00781 Hki tai sähköpostilla HYPERLINK "mailto:sanaris@sanaris.fi" sanaris@sanaris.fi ennen seuraavan lehden ilmestymistä. Jos vastaa ratkottuun netti-tehtävään, tarvitsee vain painaa "lähetä ratkaisu" -nappia, kun ruudut ovat täynnä ja on antanut tietonsa!

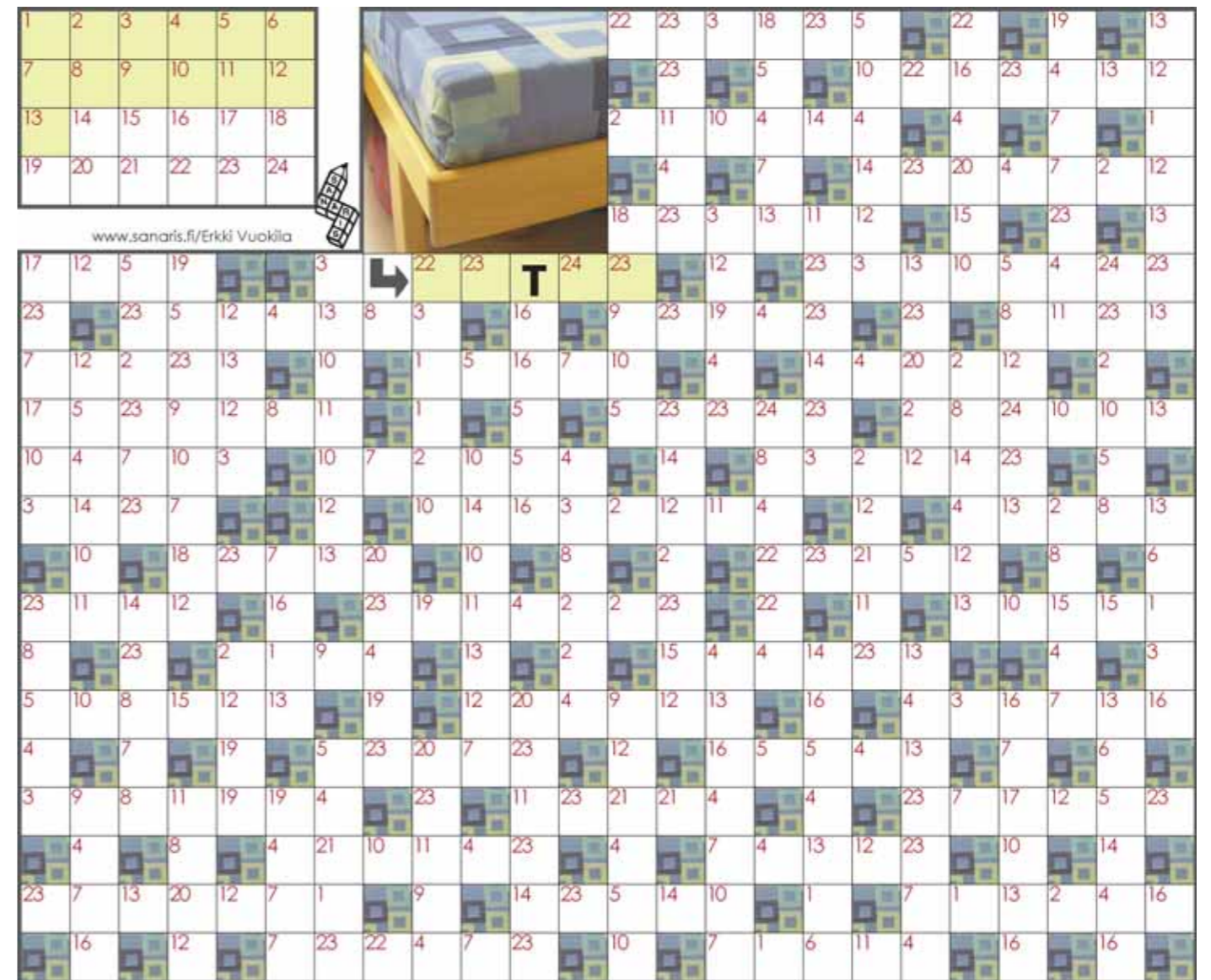

Krypton 8/2008 ratkaisu

Palkintoina jaamme viisi STTK-muistolahjaa. Oheinen ratkaisu on numerosta 1/2009, samoin seuraavat voittajat:

Pirkko Hakala, Kämenniemi
Joona Ahonen, Kiteenlahti
Teuvo Puntala, Huittinen
Anna Nikkilä, Oulu
Ilpo Sairanen, Halikko

Onnittelut voittajille ja kiitokset kaikille mukana olleille!

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK

käyntiosoite: Mikonkatu 8 A, 6. kerros, 00100 Helsinki
postiosoite: PL 421, 00101 Helsinki
puhelin: 09 131 521
sähköposti: etunimi.sukunimi@sttk.fi
www.sttk.fi

palkat kohdalleen
iloa työhön
aikaa elämälle

STTK:n jäsenliitot

Ammattiliitto Suora www.suora.fi	Rakennusinsinöörit ja -arkkitehdit RIA ry www.ria.fi
Ahtaus- ja Huolinta-alan Tekniset AHT www.aht-tekniset.fi	Suomen Erityisteknisten Liitto SETELI www.seteli.fi
Erytysalojen Toimihenkilöliitto ERTO www.erto.fi	Suomen Konepäällystöliitto SKL www.konepaallystoliitto.fi
Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty www.jytyliitto.fi	Suomen Laivanpäällystöliitto SLPL www.seacommand.fi
Kirkon Alojen Ammattijärjestö SVTL www.svtl.fi	Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer www.superliitto.fi
Liiketalouden Liitto LTA www.liiketaloudenliitto.fi	Suomen Palomiesliitto SPAL ry www.palomiesliitto.fi
Mediaunioni MDU www.mediaunioni.fi	Suomen Terveystalajaliitto STHL www.terveydenhoitajaliitto.fi
Meijerialan Ammatillaiset MVL www.mvl.fi	Tehy www.tehy.fi
METO – Metsäalan Asiantuntijat www.meto-ry.fi	Toimihenkilöunioni TU www.toimihenkilouioni.fi
Palkansaajajärjestö Pardia www.pardia.fi	Vakuutusväen liitto VvL www.vvl.fi

ELÄKE

Lasse Laatonen:
Eläke-porrastettava työhistorian perusteella
Sivut 8-9

ELÄKE

Markku Salomaa:
Raha-porkkana ei riitä pitkiin työriin.
Sivut 12-13

TALOUS

Tekesin Pirjo Kyläkoski
uskoo viennin tiikerihyppyyn.
Sivut 28-29

EU

STTK:n Eurovaali-kiertue starttaa.
Sivu 24

Toimihenkilökeskusjärjestö
STTK:n lehti

3 | 2009

sttk lehti

Jukka Rantala:

ELÄKEJÄRJESTELMÄ KESTÄÄ TALOUSKRIISIN.

Sivut 6-7